

צעירים בחברה הבדואית בנגב – מיפוי אוכלוסייה ושירותים

מוגש לאגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית

בנגב

על ידי נאס-נאס מחקר וייעוץ בע"מ

צוות המחקר: אביבית חי, ארן זינר, דורין ליזר

ואסמאא אבו ג'אמע

פברואר 2026

א. הדוח הנוכחי במהלך המלא

ב. הגדרות ומקורות המידע

ג. נתוני אוכלוסייה

ה. כיסוי מענים

- באיזו מידה המענים הקיימים מצליחים להגיע לכיסוי של קהלי היעד השונים מקרב אוכלוסיית הצעירים?

ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה

- כיצד משפיעות רמות השכלה על התעסוקה והשכר של אוכלוסיית הצעירים?
- מהם הנתיבים העיקריים בהם עוברים הצעירים בדרכם לבגרות?

ו. תובנות רחביות והמלצות

א. הדוח הנוכחי במהלך המלא

דוח זה נכתב במסגרת יישום פרק ג.1 בהחלטת הממשלה 1279, 'מהלך חברה אזרחית', שמוביל האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב, סביב שלושה מיקודים: הגיל הרך, צעירים וחיזוק ארגוני חברה אזרחית והון אנושי בחברה הבדואית. נושא הצעירים כולל שני תוצרים מחקריים, זהו התוצר השני.

מטרת הדוח:

מיפוי ואיבחון פריסת הנתונים לגבי אוכלוסיות היעד ולגבי פריסת השירותים, כולל:

1. מיפוי ובחינת היקף ופריסת אוכלוסיית הצעירים, כולל תתי קבוצות בתוכה.
2. בחינת השפעת רמות השכלה על מוביליות בתחומי תעסוקה ושכר, בקרב אוכלוסיית הצעירים.
3. מיפוי היקף המענים מול פריסת האוכלוסייה; היקף שימוש בפועל.
4. המשגת שאלות ותובנות העולות מבחינת כלל נתוני המחקר.

ב. הגדרות ומקורות מידע: מיהם ה"צעירים"?

צעירים בספרות המחקרית: הספרות המחקרית מגדירה את גיל הצעירות – התקופה שלאחר היציאה ממסגרות החינוך ולפני ההתבססות בחיים הבוגרים – כשלב של 'בגרות בהתהוות'. שלב זה מאופיין בקבלת החלטות משמעותיות, בעלות השפעות ארוכות טווח: בחירת מסלול השכלה ורכישת מקצוע, השתלבות בשוק העבודה, בחירת בן/בת זוג ולעיתים גם הקמת משפחה. שלב זה מאופיין גם בחוסר יציבות ובמעברים תכופים בין מסגרות, ומהווה אתגר עבור כלל הצעירים. בחברה הבדואית האתגר משמעותי אף יותר, נוכח ההשתייכות למיעוט הערבי בישראל ולתת קבוצה מוחלשת במיוחד בתוכו, כפי שמפורט בהמשך.

בספרות המחקרית לא קיימת הסכמה חד משמעית על הגדרת גבולות הגיל של תקופת 'הבגרות בהתהוות'. רוב המחקרים מגדירים את תחילת התקופה כיציאה ממערכות החינוך (סיום י"ב או נשירה), והגדרות סוף התקופה משתנות: בעבר הוגדר הגיל המקסימלי לאמצע שנות ה-30, אך כיום מקובל יותר לראות את סוף שנות ה-20 כסיום שלב זה.

צעירים בשירותים הממשלתיים: גם בקרב מוסדות המדינה חסרה הגדרה אחידה לתקופת הצעירות. יחידות הצעירים, המהוות תשתית לשירותי הצעירים ביישוב, לרוב מתייחסות לצעירים בין גילאי 18-35. משרד הרווחה לעומת זאת, מעניק שירות לצעירים עד גיל 25, כשחלק מהשירותים ניתנים רק לצעירים טרום הנישואין וכן הלאה.

מקורות: רמי בבנישתי, ענת זעירא ותהילה רפאלי, בוגרי פנימיות בישראל: מחקר מעקב על מצבם לאורך עשור, הוצאת אוניברסיטת בר אילן, 2025; עדנה שמעוני ותהילה רפאלי, צעירים בישראל במעבר לבגרות: רקע, הישגים ואתגרים מעקב אחר ארבעה שנתוני לידה, אוניברסיטת בן גוריון, 2022; ניצן פייביש, צעירים בישראל – נתונים, מדיניות ומענים מרכזיים, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2024;

ברכי בן סימון, וצ'סלב קונסטנטינוב, צעירים בישראל 2023, שנתון סטטיסטי, מאירס ג'וינט ברוקדייל, משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי, רשות הצעירים, 2023;

Jeffrey Jensen Arnett, *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties*, Oxford University Press, 2024.

ב. הגדרות ומקורות מידע: מיהם ה"צעירים"?

צעירים בדוח הנוכחי: דוח זה מתייחס לגיל הצעירות ותקופת הבגרות בהתווות בטווח הגילאים 18-27 – בהתחשב במאפיינים הייחודיים של החברה הבדואית בנגב – ביניהם נשירה משמעותית עוד לפני סיום מערכת החינוך, יציאה מוקדמת לשוק העבודה, רכישת מקצוע בגיל צעיר והקמת משפחה בשלבים מוקדמים. כמו כן, זאת אף בהתאם לממצאים שעלו במסגרת תהליך היוועצות עם ארגוני החברה האזרחית, שהתקיים בשנת 2024. טווח זה משקף בצורה מיטבית את שלבי קבלת ההחלטות הקריטיות ואת נקודות המעבר המרכזיות המאפיינות את הצעירים הבדואים, ומהווה בסיס לבחינת הנתיבים העיקריים שהם עוברים.

בנוסף לכך, דוח זה כולל התייחסות גם לגילאי 16-18, וסוקר את היקף קבוצת הגיל, תמהיל רמות ההשכלה בסיום התיכון וכן את המענים הקיימים עבור גילאים אלו. מחקרים קודמים הראו כי צמתי קבלת ההחלטות ואפשרויות הבחירה של הצעירים הבדואים במהלך תקופת הצעירות מושפעים באופן משמעותי מהישגיהם בתיכון וכי תוכניות התערבות שונות פועלות בשלב זה.

ב. הגדרות ומקורות מידע: מקורות הנתונים

להלן מקורות המידע המרכזיים עליהם מתבסס דוח זה:

נתוני אוכלוסייה: התקבלו מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, במסגרת בקשת מידע מיוחדת, בנובמבר 2025. הנתונים מעודכנים לשנת תשפ"ד – 2023-2024.

פעילות משרדי הממשלה: מידע שנאסף על ידי החוקרים בסיוע האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב ממשרדי הממשלה השונים במהלך שנת 2025, אודות פעילותם במסגרת החלטות ממשלה 1279 ו-549 עבור בני נוער וצעירים בדואים.

פעילות חברה אזרחית: ניתוח נתונים גולמיים שנאספו בשנת 2024 על ידי האגף באמצעות חברת KPMG, והשלמות נתונים שהתבצעו על ידי החוקרים במהלך שנת 2025, לבחינת פעילות ארגוני החברה האזרחית עבור אוכלוסיית הנוער והצעירים הבדואים.

מיפוי מענים: המענים עבור בני נוער וצעירים בדואים המפורטים בפרק ה' בדוח זה, כוללים את המענים הממשלתיים במסגרת החלטות הממשלה 1279 ו-549 ואת כלל פעילות החברה האזרחית. דוח זה אינו כולל מענים ממשלתיים נוספים שאינם מופעלים במסגרת ארגוני החברה האזרחית.

ג. נתוני אוכלוסייה

ג. נתוני אוכלוסייה – בני נוער וצעירים

אחוז גידול של **33%** בין שנתון
בני 27 לשנתון בני 15

כ-21,000 – בני נוער בדואים

בגילאי 16-18

כ-6,900 – גודל שנתון ממוצע בין

גילאי 16-18

47% - מהנוער והצעירים בגילאי
15-24 בנפת באר שבע, הם בדואים

כ-64,000 – צעירים בדואים

בגילאי 18-27

כ-6,400 – גודל שנתון ממוצע בין

גילאי 18-27

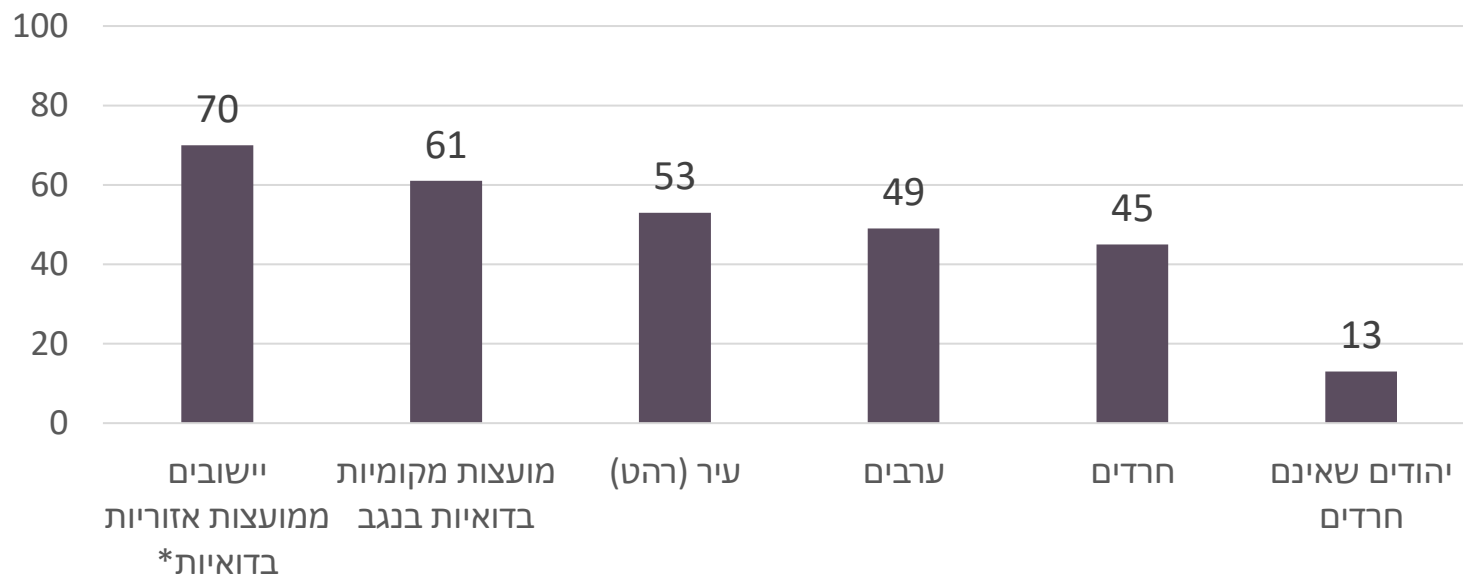
ג. נתוני אוכלוסייה – עוני

בני הנוער והצעירים הבדואים גדלים בצל שיעורי עוני גבוהים:*

מרבית הילדים בחברה הבדואית גדלים בעוני, אך ישנם הבדלים בהיקפי תחולת העוני בין סוגי היישובים השונים.

- **ברהט**, תחולת העוני בקרב הילדים עומדת על **53%**.
- **במועצות האזוריות** תחולת העוני בקרב ילדים עומדת על **70%** ומעלה.
- לא נמצאו נתונים אודות הקהילות במגורים שאינם מוסדרים.

תחולת עוני בקרב ילדים (לידה-18), בקבוצות אוכלוסייה שונות, נתוני 2023 (%)

*מתוך דוח ממדי העוני של הביטוח הלאומי, 2024. עמודת הערבים בגרף מתייחסת לכלל החברה הערבית בישראל, הכוללת גם את הבדואים בנגב. תחת המועצות האזוריות, הדוח כלל את היישובים א-סייד וביר הדאג' בלבד, בהיותם בעלי יותר מ-5,000 תושבים.

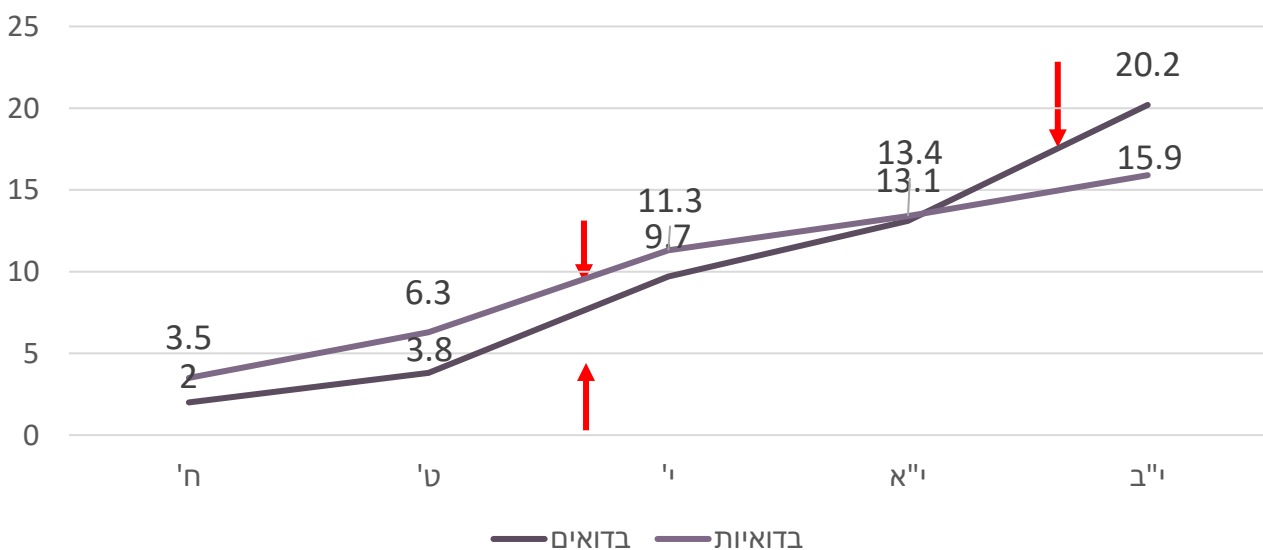

ג. נתוני אוכלוסייה – נשירה

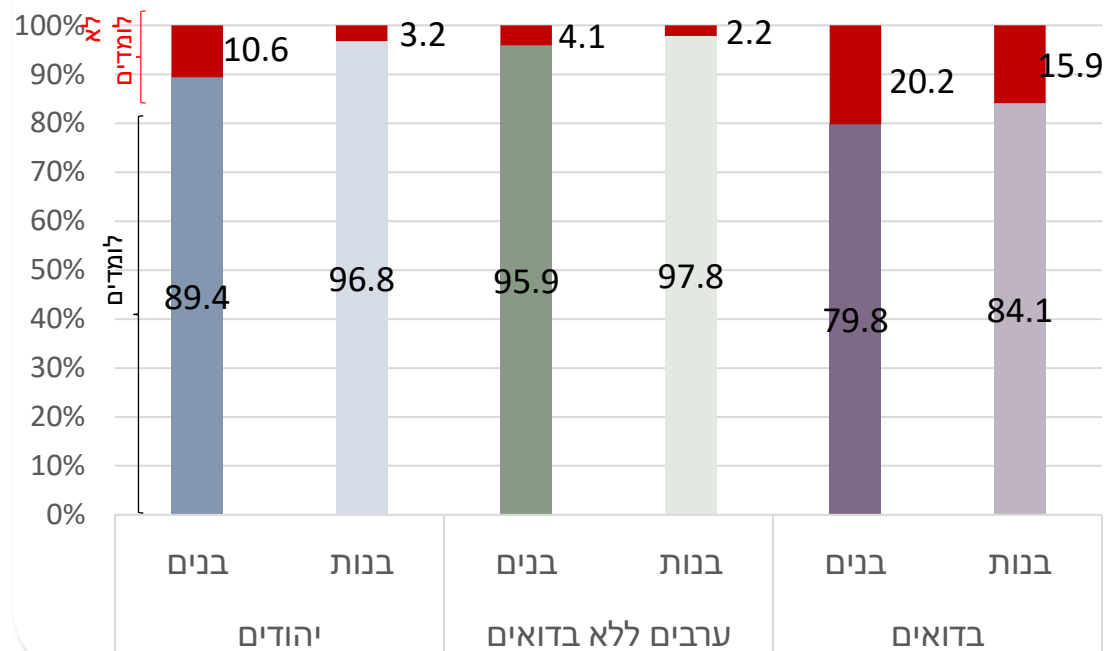
בקרב בני הנוער הבדואים קיימים שיעורי נשירה/אי למדיה גבוהים בהשוואה לשאר האוכלוסיות:

הן בקרב בנות והן בקרב בנים בדואים, נקודת הנשירה המשמעותית הראשונה היא במעבר מכיתה ט' לכיתה י', גילאי 14-15. אצל הבנות הנשירה מתמתנת לאחר מכן, בעוד שאצל הבנים קיימת נשירה משמעותית נוספת במעבר מכיתה י"א לי"ב.

שיעורי נשירה מצטברים גילאי 13-17, שנת תשפ"ד (%)

חלוקת לומדים ולא לומדים בכיתה י"ב, שנת תשפ"ד (%)

נמצאו פערים משמעותיים בין הרשויות מבחינת אחוזי נשירה בקרב תלמידי י"ב:

- במועצה האזורית נווה מדבר ובקהילות במגורים שאינם מוסדרים, שיעורי נשירה גבוהים מאוד – כ-30%.
- מועצות המקומיות כסייפה, לקייה וערערה בנגב, שיעורי נשירה נמוכים יותר – כ-10%.

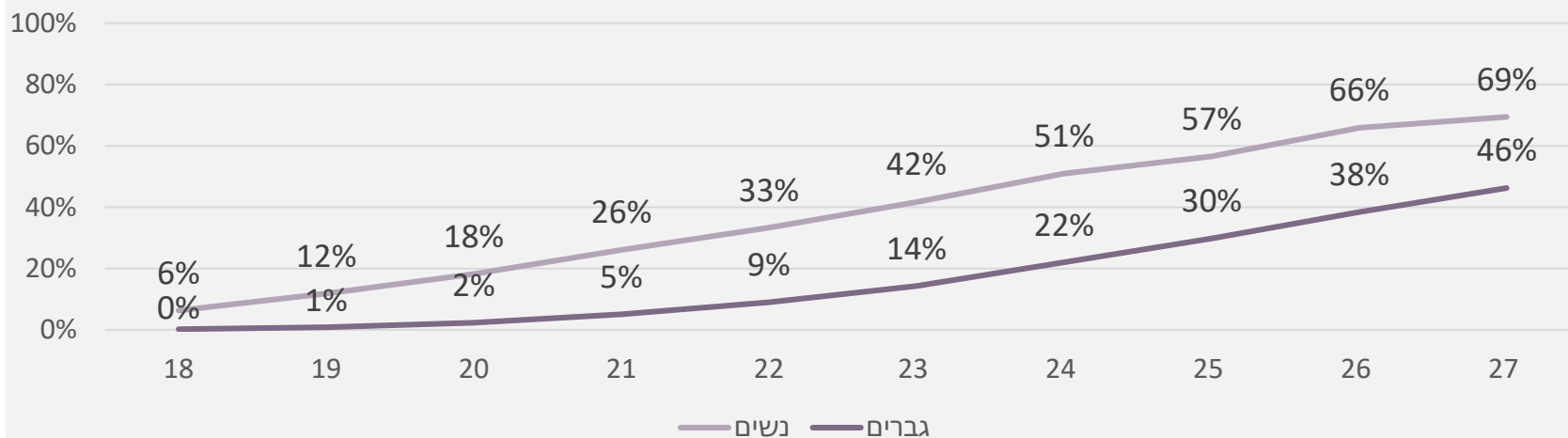

ג. נתוני אוכלוסייה – נישואין מוקדמים

37% מהנשים
 הבדואיות שילדו בשנת
 2023 היו בנות 24
 ומטה. כלומר - מעל
 שליש מהאימהות
 הבדואיות שילדו בשנת
 2023 הן צעירות מאוד.

שיעורי נישואים מצטברים מקבוצת הגיל בקרב מוסלמים ומוסלמיות,
 2023 (%)

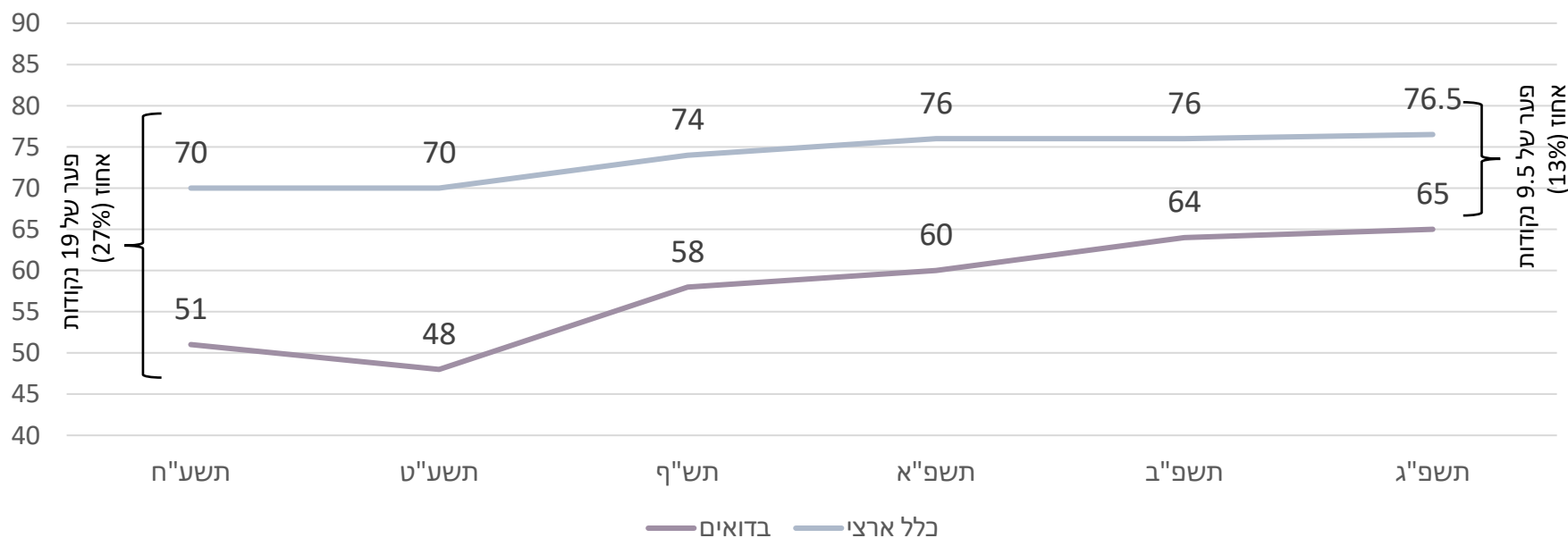
שיעורי הנישואים מתייחס למוסלמים בכלל המדינה. הבדואים בנפת באר שבע מהווים 18% מכלל המוסלמים. מהנתונים ניתן לראות כי נשים מתחתנות בשיעורים גבוהים יותר בגילאים צעירים יותר, כשהפערים בין גברים נשואים לנשים נשואות נשארים גבוהים גם בתום תקופת הצעירות, עם הבדל של יותר מ-20 נקודות האחוז. בסוף תקופת הצעירות, בגיל 27, קרוב ל-70% מהנשים וכמעט מחצית מהגברים נשואים.

ג. נתוני אוכלוסייה – זכאות לבגרות

לצד האתגרים הרבים, בעשור האחרון חלו מגוון התפתחויות חיוביות, לרבות עלייה בשיעורי הזכאות לבגרות משמעותית במספר הסטודנטים ועליה במספר המשתלבים במקצועות בעלי כושר השתכרות גבוה:

שיעורי זכאות לתעודת בגרות מתוך הלומדים בי"ב 2018-2023, תשע"ח-תשפ"ג (%)

ניתן לראות עלייה של קרוב ל-15 נקודות אחוז ב-6 שנים (זאת במקביל לעלייה במדד טוהר הבחינות).

בהשוואה לשיעורי הזכאות הכלל ארציים הצטמצם הפער בשנים אלו מ-27% ל-13%, צמצום של כ-50% מהפער.

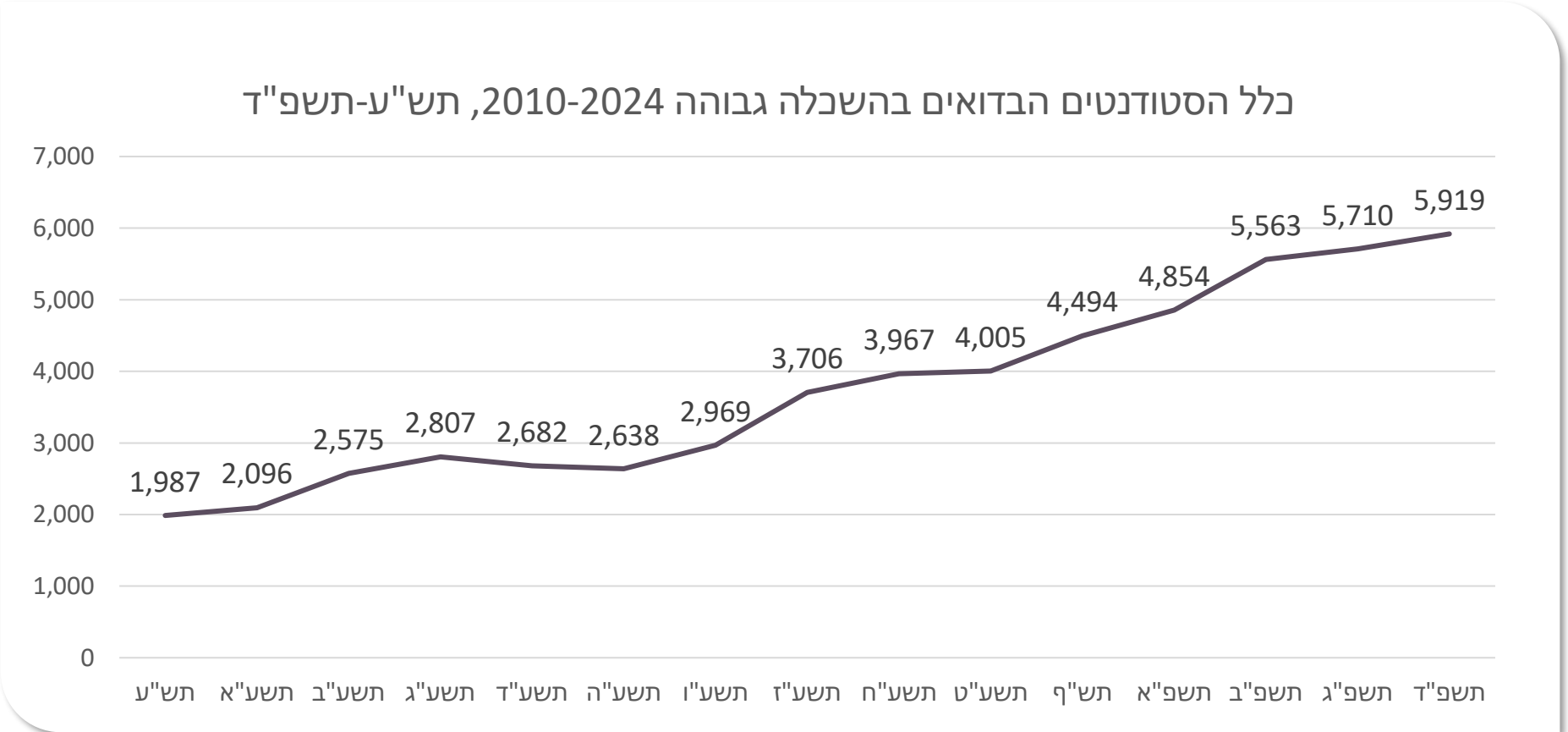
בפועל נתוני הזכאות לבגרות מתוך השנתון בחברה הבדואית נמוכים באופן משמעותי בהשוואה לשאר הקבוצות, בשל הנשירה המוגברת לפני כיתה י"ב.

ג. נתוני אוכלוסייה – סטודנטים

כפי שניתן לראות בגרף, במהלך העשור האחרון חל גידול של פי 3 במספר הסטודנטים הבדואים, המהווים קבוצה בעלת פוטנציאל לשילוב בתעסוקה איכותית בשכר גבוה.

בשנת 2022 עבדו
 בתעשיית ההייטק כ-50
 בדואים.
 כיום עובדים בהייטק כ-
 220 בדואים.
 עלייה של מעל לפי 4
 בשלוש שנים. זאת
 כתוצאה ממאמץ ממוקד
 להעלאת שיעור העובדים
 הבדואים בהייטק.

ג. נתוני אוכלוסייה – גורמי סיכון

- להלן ההיקפים של גורמי סיכון בחברה הבדואית, על פי הספרות המחקרית.
- קיימת חפיפה בין התופעות השונות, אך לרוב לא ניתן להעריך את שיעורה (לדוגמה, קרוב ל-30% מקרב בני 17 המתגוררים בקהילות במגורים שאינם מוסדרים, נשרו מבית הספר עד כיתה י"ב).

ילדים בעוני

63% מהילדים הבדואים מתחת לגיל 18 נמצאים מתחת לקו העוני

מגורים לא מוסדרים

28% מהבדואים הם חלק מהקהילות במגורים שאינם מוסדרים

הריסת בתים

5,187 מבנים נהרסו על ידי המדינה בשנת 2024, **פי 2.6** בהשוואה לשנת 2023. מחקרים הראו כי בני נוער שביתם נהרס חווים רמות גבוהות של חרדה, כעס ומצוקה נפשית

חשיפה לפשיעה ואלימות

בשנת 2024, קרוב ל-**40%** מקורבנות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית, היו צעירים בגילאי 18-30. **14** קורבנות ברהט, הממוקמת בצמרת רשימת הערים הערביות מבחינת מקרי הרצח בשנת 2024 – מקום שלישי, אחרי רמלה ולוד.

פוליגמיה

בין **18.5%** ל-**30%** מהמשפחות הבדואיות הן פוליגמיות

נשירה

16% מהבנות ו-**21%** מהבנים לא סיימו תיכון

לפי נתונים אלה, **שיעורים גבוהים מהצעירים הבדואים חשופים למספר גורמי סיכון שמעלים את ההסתברות למצבי סיכון**. צעירים אלה נמצאים 'על קרח דק' וחשופים לסיכון במקרה של שינוי קל במצבם הלימודי/התעסוקתי/המשפחתי (כולל מקרה אלימות במשפחה, צבירת חוב כספי, נשירה מלימודים וכן הלאה).

מקורות: נגביה, מרכז הידע והמחקר של האוכלוסייה הבדואית בנגב; נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה 2023; הצוות הבין משרדי להתמודדות עם השלכותיה השליליות של הפוליגמיה, משרד המשפטים, 2018; עיבוד נאס-לסי לנתוני דוח ממדי העוני, הביטוח הלאומי, 2024; פשיעה ועבריינות של צעירים ערבים נתוני אכיפה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7.2025; יוזמות אברהם, קורבנות אלימות ופשיעה בחברה הערבית סיכום שנת 2024, 2024;

Braun-Lewensohn O, Sagy S, Al Said H. Stress reactions and coping strategies among Bedouin Arab adolescents exposed to demolition of houses. Stress Health. 2014 Oct;30(4):333-42. doi: 10.1002/smi.2519. Epub 2013 Aug 16.

ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה

שאלות המחקר:

- כיצד משפיעות רמות השכלה על התעסוקה והשכר של הצעירים הבדואים?
- מהם הנתיבים העיקריים בהם עוברים הצעירים הבדואים בדרכם לבגרות?

ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה

להלן בחינת ההשפעה של רמות ההשכלה על רמות התעסוקה והשכר בקרב צעירים בדואים לאורך תקופת הבגרות בהתהוות. באמצעות נתונים אלו נאפיין את היקף הצעירים הנמצאים ב"מסלול" או מחוץ ל"מסלול" וכן נאפיין את הנתיבים המרכזיים בהם נמצאים הצעירים לאורך שנים אלו. הנתונים יוצגו במספר נקודות מבט – רמות השכלה, רמות שכר, מגדר.

נתיבים אלו מאפשרים הגדרה של קבוצות מרכזיות בקרב הצעירים והצעירות הבדואים, תוך זיהוי של חסמים, נקודות מפנה ותחומים בהם רצוי להתמקד בכדי לקדם את האוכלוסייה, ומאפשרים חשיבה על מענים דיפרנציאליים ברמה המקומית.

מרבית הגרפים שיוצגו להלן מציגים תמונת מצב של שנתון בני 27. חישוב הנתיבים העיקריים נבנה על בסיס הנתונים המלאים של גילאי 18-27 והנתונים המלאים נמצאים בדאשבורד ([קישור לנתונים](#)).

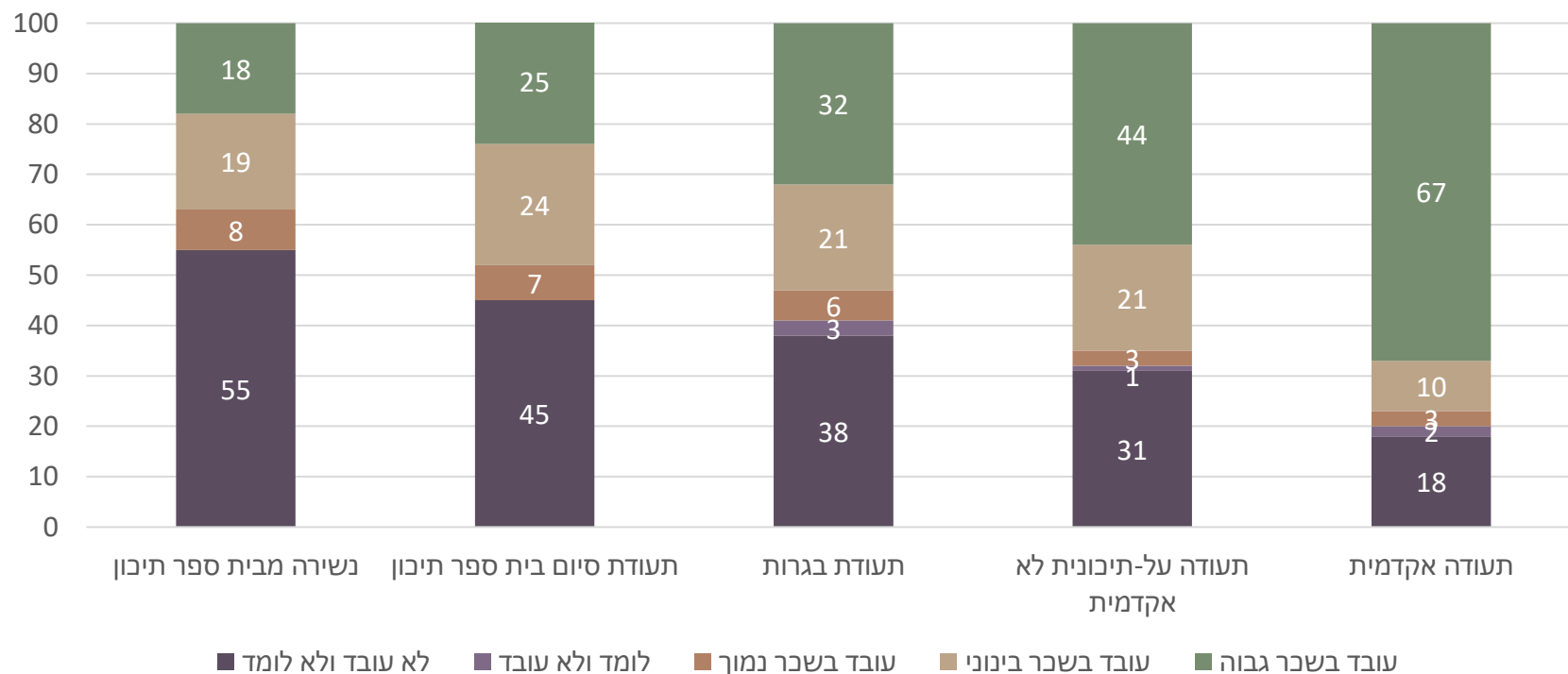
* בנספח מוצגים נתונים אלו בחלוקה לפי יישוב.

ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה: סטטוס עבודה/לימודים בגיל 27 (גברים)

הגרפים הבאים מציגים את רמות התעסוקה והשכר על פי רמות ההשכלה, בקרב צעירים בדואים גברים ונשים, בגיל 27 – סוף תקופת
 הבגרות בהתהוות. גרף זה מציג את הגברים והגרף בשקף הבא מציג את הנשים.

התפלגות סטטוס עבודה/לימודים בגיל 27 על פי רמות השכלה, גברים, 2023 (%)

בקרב הגברים, ניתן לראות שככל שרמת ההשכלה עולה, יורד שיעור הצעירים שאינם עובדים ואינם לומדים, ובמקביל עולה שיעור המועסקים בשכר גבוה באופן כללי וכן חלקם מקרב העובדים.

- עבודה בשכר נמוך: שכר חודשי ממוצע בין 1,325 ₪ ל-5,300 ₪; עבודה בשכר בינוני: שכר חודשי ממוצע בין 5,300 ₪ ל-9,000 ₪; עבודה בשכר גבוה: שכר חודשי ממוצע מעל 9,000 ₪. סטודנטים עובדים מתחלקים לפי רמות השכר, כשאר העובדים.
- כל מי שאינו עובד או עובד אך מרוויח עד ל-1,325 ₪ ואינו סטודנט, הוגדר כ"לא עובד ולא לומד".

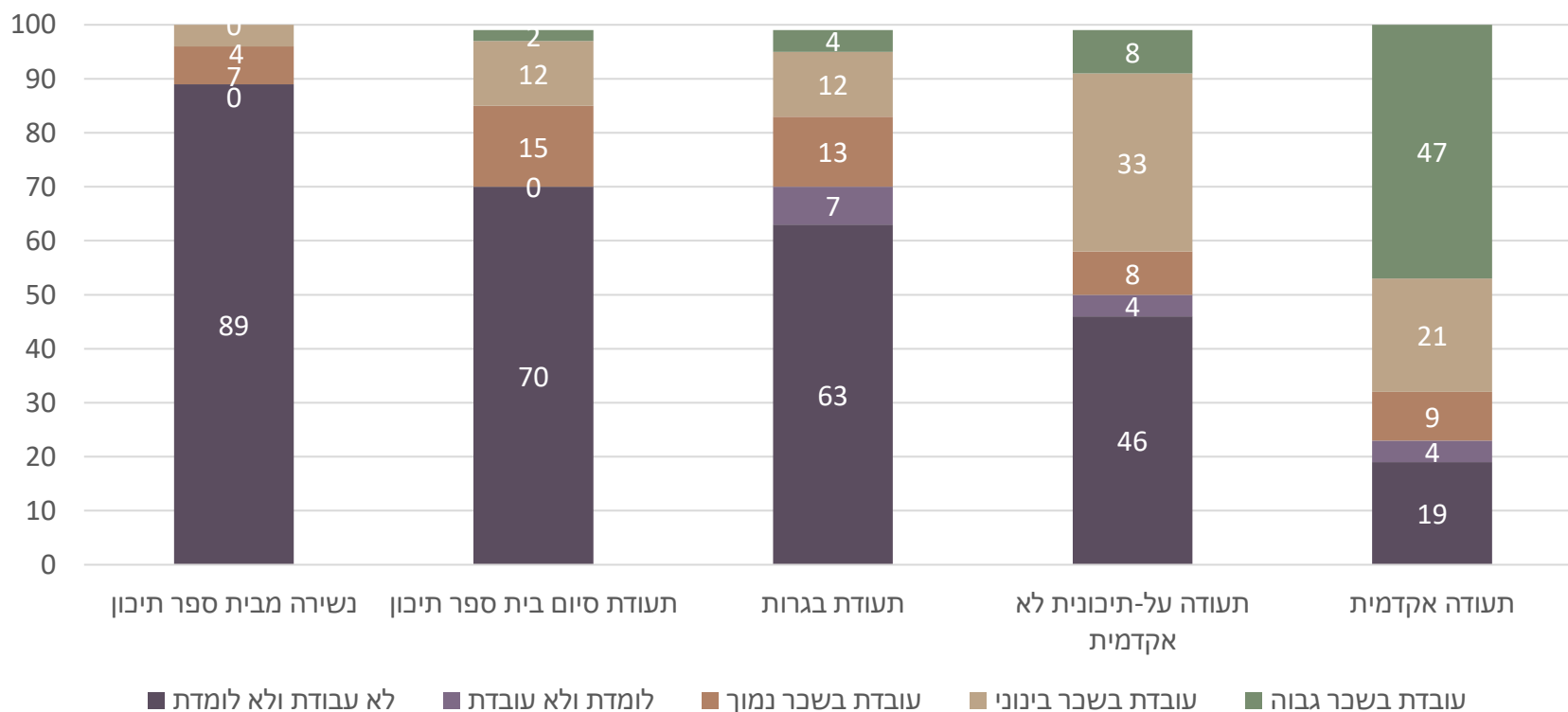
ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה: סטטוס עבודה/לימודים בגיל 27 (נשים)

בקרב הנשים, בדומה לגברים, ככל שההשכלה עולה, ניתן לראות שיפור בשיעורי התעסוקה וירידה בשיעורי הנשים שאינן עובדות ואינן לומדות.

עם זאת, שיעורי התעסוקה של הנשים נמוכים באופן משמעותי משיעורי התעסוקה של הגברים, מלבד בקרב בעלי תעודה אקדמית.

בנוסף, בעוד בקרב הגברים גם בעלי רמות השכלה לא אקדמית משתלבים בתעסוקה ברמות שחר גבוהות, בקרב הנשים רק בעלות תעודה אקדמית משתלבות ברמת השחר הגבוהה בשיעורים משמעותיים.

התפלגות סטטוס עבודה/לימודים בגיל 27 על פי רמות השכלה, נשים, 2023 (%)

ד. נתיבים להשכלה ותעסוקה: צעירים שאינם במסלול

הגרף מציג את אחוז הצעירים בכל שנתון – גברים ונשים – שאינם נמצאים במסלול, לאורך כל שנות הצעירות. תחת הגדרה זו נכללו כל מי שאינם עובדים ואינם סטודנטים, וכן מי שעובדים אך מרוויחים עד ל-1,325 ₪, סכום נמוך המעיד על עבודה מזדמנת, בלתי יציבה, שפעמים רבות כוללת מאפיינים פוגעניים.

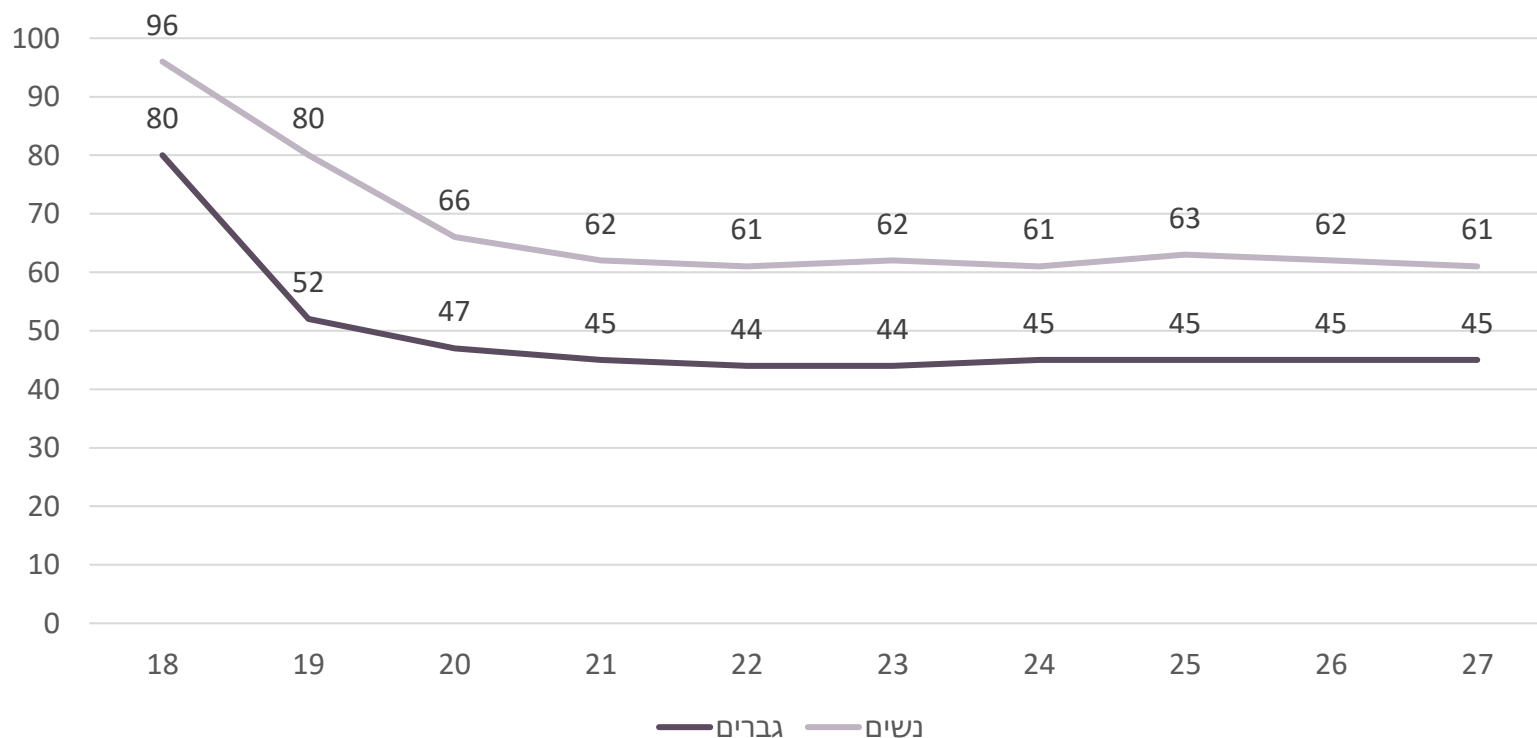
ניתן לראות כי שיעור הגברים והנשים שאינם במסלול מתייבב בגיל 21 ונשאר קבוע יחסית לאורך כל שנות הצעירות.

באופן כללי, שיעורי הנשים שאינם במסלול גבוהים יותר בהשוואה לגברים ונותרים גבוהים גם בגיל 27.

חשוב לציין כי מרכיב שאינו בא לידי ביטוי בגרף זה הוא נישואין והורות, שיש להניח שמשפיעים באופן משמעותי על מסלול החיים – בעיקר של הנשים.

בגיל 27 שיעור המוסלמיות הנשואות (בכל הארץ) עומד על 69%.

שיעורי גברים ונשים שאינם במסלול לאורך תקופת הצעירות, 2023 (%)

* נוסף אליהם, יש צעירים שעובדים בשכר נמוך על אף העובדה שרכשו השכלת המשך, כפי שיתואר בהמשך. צעירים אלה לא נכללו בהגדרה זו.

נתיבים להשכלה ותעסוקה

חלק זה מציג את הנתיבים העיקריים שבהם עוברים צעירים וצעירות בדואים בגילאי 18-27, על בסיס השילוב של נתוני השכלה, תעסוקה ושכר, כפי שפורט לעיל ([הרחבה בדאשבורד](#)).

חמשת הנתיבים משמשים מפת דרכים שדרכה ניתן לראות את התנועות המרכזיות במהלך גיל הצעירות, ומסייעים לזהות נקודות מפנה, חסמים, ומסלולי מוביליות מרכזיים.

*האחוזים המופיעים חושבו מתוך רמות ההשכלה הרלוונטיות לכל נתיב בגילאי 20-27 כמפורט בהמשך, למעט בעלי תעודה על-תיכונית ותעודה אקדמית שחושבו מקרב כלל בעלי התעודה.

1 חוסר השתלבות : צעירים ללא לימודי המשך, שאינם לומדים ואינם עובדים

אוכלוסיות עיקריות: צעירים שאינם עובדים ואינם לומדים, שלא המשיכו ללימודים לאחר התיכון.
הגדרה: נושרים מבית הספר ומסיימי תיכון כולל בעלי תעודת בגרות, שלא רכשו השכלת המשך ולא השתלבו בתעסוקה.
בקרב קבוצה זו, המאפיינים העיקריים נבדלים על בסיס מגדר:

נשים

מרבית הנשים בגילאי 20-27 אינן עובדות ואינן לומדות. שיעור קבוצה זו משתנה לפי רמות ההשכלה:

- בקרב הנושרות מבית ספר תיכון – בין 87% ל-90%
- בקרב המסיימות תיכון ללא בגרות – בין 68% ל-76%
- בקרב בעלות תעודת בגרות – בין 50% ל-63%, עם עלייה קלה בשיעורי חוסרי המסגרת לקראת גיל 27 והמעבר לבגרות.

גברים

שיעורים גבוהים וקבועים של גברים בגילאי 20-27 שהינם "לא משולבים" (שאינם לומדים ואינם עובדים). שיעור קבוצה זו משתנה לפי רמות ההשכלה:

- בקרב הנושרים מבית ספר תיכון – בין 54% ל-58%
- בקרב מסיימי תיכון ללא בגרות – בין 45% ל-47%
- בקרב בעלי תעודת בגרות – בין 33% ל-42% עם עלייה קלה בשיעורי חוסר השתלבות לקראת גיל 27 ומעבר לבגרות.

2 תעסוקה ללא הכשרה: צעירים ללא לימודי המשך, העובדים בשכר נמוך

אוכלוסיות עיקריות: צעירים וצעירות שאינם ממשיכים ללימודים על-תיכוניים ומשתלבים בתעסוקה בשכר נמוך, ללא הכשרה.

הגדרה: הנתיב כולל שיעורים קבועים של צעירים, בעיקר נשים, נושרים, מסיימי תיכון ובעלי תעודת בגרות, המשולבים בתעסוקה בשכר נמוך.

מאפיינים עיקריים:

- **שיעורי תעסוקת נשים:** מתוך הנשים שלא רכשו כל לימודי המשך או הכשרה, בקרב הנושרות שיעורי התעסוקה בגיל 27 עומדים על 11%, ובקרב מסיימות תיכון (ללא בגרות ועם בגרות) שיעורי התעסוקה נשארים קבועים יחסית לאורך גילאי 21-27 ועומדים על בין 25%-31%.
- **נשים בשכר נמוך:** בקרב נשים שלא רכשו לימודי המשך או הכשרה, כמחצית או יותר מהמשתלבות בתעסוקה עובדות בשכר נמוך. מתוכן, בקרב נשים שסיימו תיכון (ללא או עם בגרות) יש קבוצה קטנה שהצליחה להשתלב במשרות בשכר גבוה, בעוד בקרב הנושרות אין שילוב במשרות בשכר גבוה.
- **גברים בשכר נמוך:** בקרב הגברים ללא כל לימודי המשך או הכשרה, בין 6%-18% עובדים בשכר נמוך בגילאי 20-27. בניגוד לנשים, לאורך השנים קיימת בקרבם עליה הדרגתית בעובדים בשכר בינוני וגבוה.

הכשרה ללא תעסוקה: צעירים הרוכשים לימודי המשך, אך מתקשים למצוא תעסוקה

אוכלוסיות עיקריות: נשים וגברים שרכשו השכלה על-תיכונית, אך מתקשים להשתלב בתעסוקה איכותית.
הגדרה: הנתיב מתאפיין בהצלחה לרכוש השכלה על תיכונית, אך בחוסר הצלחה בתרגומה לתעסוקה ברמות שכר בינוניות וגבוהות או אפילו להשתלבות בתעסוקה כלשהי.
בקרב קבוצה זו, המאפיינים העיקריים נבדלים לפי ההשכלה:

הנדסאים/יות

- מובטלים: 31% מההנדסאים ו-46% מההנדסאיות בני 27, אינם עובדים ואינם לומדים.
- שכר נמוך: עוד כ-3% מההנדסאים ו-8% מההנדסאיות בגילאי 27 עובדים בשכר נמוך.

אקדמאים/יות

- מובטלים: שיעורי האקדמאים שאינם עובדים ואינם לומדים בגיל 27 כמעט זהים בין המינים – 19% מהגברים ו-18% מהנשים.
- שכר נמוך: עוד 9% מהאקדמאיות ו-3% מהאקדמאים בגילאי 27 עובדים בשכר נמוך.

4 השתלבות מדורגת: גברים ללא לימודי המשך, המשתלבים בהדרגה בתעסוקה בשכר בינוני ומעלה

אוכלוסיות עיקריות: גברים ללא השכלת המשך שמשתלבים באופן הדרגתי בתעסוקה ברמות שכר בינוני וגבוה. **הגדרה:** הנתיב זה מתאפיין בגברים ללא השכלת המשך (נושרים, מסיימי תיכון ובעלי תעודת בגרות), אשר מצליחים במהלך גילאי 20-27 להשתלב בעבודה בשכר בינוני וגבוה.

מאפיינים עיקריים:

- בקרב כלל רמות ההשכלה (נושרים, מסיימי תיכון, תעודת בגרות) חלה עליה עקבית בשיעור הגברים העובדים בשכר בינוני ובשכר גבוה במהלך גילאי 20-27.
- גם בקרב קבוצה זו, שיעורי התעסוקה ושיעורי המועסקים בשכר גבוה עולים עם רמות ההשכלה. בגיל 27, בקרב הנושרים 37% מועסקים בשכר בינוני וגבוה, בקרב מסיימי תיכון 49%, בקרב בעלי תעודת בגרות 53%.

5 תעסוקה איכותית ויציבה: צעירים שרוכשים לימודי המשך, המובילים לתעסוקה איכותית

אוכלוסיות עיקריות: גברים ונשים שרכשו השכלה על תיכונית ועובדים בשכר בינוני-גבוה.

הגדרה: הנתیب מתאפיין ברכישת השכלה על תיכונית ובעקבותיה בהשתלבות בתעסוקה בשיעורים גבוהים ובשכר גבוה.

בקרב קבוצה זו, המאפיינים העיקריים נבדלים לפי מגדר וההשכלה:

אקדמאים. יות

- תעסוקה: שיעורי תעסוקה גבוהים, עולים עם הגיל ומגיעים ל-80% בקרב גברים ו-77% בקרב נשים בגילאי 27.
- שכר: הבדלים משמעותיים נמצאו ברמות השכר – 67% מהגברים בגילאי 27 עובדים בשכר גבוה, לעומת 47% מהנשים.

הנדסאים. יות

- תעסוקה: שיעורי התעסוקה משתנים עם הגיל, ובגיל 27 עומדים על 68% בקרב גברים ו-49% בקרב נשים.
- שכר: שיעור הנדסאים העובדים בשכר גבוה עולה עם הגיל, כשבגיל 27, 44% מההנדסאים עובדים בשכר גבוה, במקביל לירידה בשיעורי העובדים בשכר נמוך. בקרב הנשים העובדות, 33% משתלבות ברמת שכר בינוני.

ה. כיסוי מענים

שאלת המחקר: באיזו מידה מצליחים המענים הקיימים
בשטח להגיע לכיסוי של קהלי היעד השונים בקרב הצעירים
הבדואים?

ה. כיסוי מענים – עולם הצעירים

לאחר שהפרק הקודם בחן את הנתיבים העיקריים המובילים את הצעירים הבדואים מהשכלה לתעסוקה ושכר, וכדי להבין את הנקודות המפנה והחסמים המרכזיים המשפיעים על מסלולי ההתקדמות, בפרק זה הומשג ה"עולם" בתוכו נעים הצעירים. **לשם כך, חולקו תתי קבוצות בקרב צעירים בדואים בגילאי 18-27 במהלך שלבי המעבר מהתיכון אל החיים בוגרים, על בסיס רמת ההשכלה התיכונית שלהם*** (מאפיין מרכזי המשפיע על השתתפותם בתוכניות בשטח וכן בלימודי ההמשך).

נתונים אלו מוצלבים עם התוכניות והמענים המופעלים עבור החברה הבדואית במסגרת פעילות משרדי הממשלה תחת החלטות הממשלה 1279 ו-549 ועל ידי ארגוני החברה האזרחית, כדי להעריך את שיעורי הכיסוי בקרב אותם קהלי היעד.

במסגרת המחקר מופו 112 תוכניות – 46 תוכניות המיועדות לבני ובנות נוער ו-66 תוכניות המיועדות לצעירות ולצעירים.

○ שדה הצעירים המוצג להלן כולל את האלמנטים הבאים:

○ **שתי 'יבשות'** – שלב התיכון מחד (גילאי 16-18) ושלב הבגרות מאידך (גיל 27 ואילך).

○ **'מים סוערים'** – מאפיינים את תקופת הבגרות בהתהוות, תקופת המעבר מסיום גיל התיכון (18) ועד תחילת החיים הבוגרים (27).

○ **ארבעה 'איים'** – הכוללים את סוגי ההשכלה, ההכשרה והעבודה העיקריים בדרך לחיים הבוגרים.

○ **שמונה 'גשרים'** – שלבי המעבר בין 'יבשת התיכון' לכל 'אי', ולאחר מכן בין כל 'אי' לבין 'יבשת גיל 27'.

○ **קהלי יעד ותוכניות:** בכל 'יבשת', 'גשר' ו'אי' מאופיינים קהלי היעד הרלוונטיים והתוכניות הפועלות עבורם. כמו כן קיימות תוכניות המהוות 'גלגלי הצלה' עבור מי שמצוי בסיכון/נשר מהמסלולים ונמצא ב'מים הסוערים'.

ה. כיסוי מענים - מתודולוגיה

בשל הצורך לפשט את התמונה חשוב לשים לב למספר הערות מתודולוגיות:

- לכל שלב נבחרה קבוצת הגיל העיקרית. בנוסף, קיימים צעירים מגילאים נוספים הנמצאים בשלב זה ואינם מוצגים בו.*
- כל רמת השכלה תיכונית שוייכה לתרחיש מסוים, בהתאם לתנאי הסף המינימליים הדרושים למעבר לשלב הבא, ולפי זמינות הנתונים. בפועל, צעירים מרמות השכלה שונות נמצאים בכלל התרחישים, כיוצאים מן הכלל.
- בכל שלב נבחן כיסוי קבוצת האוכלוסייה הרלוונטית על ידי תוכניות שמופעלות במסגרת פעילות משרדי הממשלה במסגרת החלטות הממשלה 1279 ו-549 והמענים המופעלים על ידי ארגוני החברה האזרחית בנגב. הניתוח אינו כולל תוכניות ממשלתיות המופעלות במסגרת תקציבים אחרים.
- תוכנית הכוללת יותר ממיקוד אחד מופיעה פעמיים. בנוסף, יתכן ואותם בני נוער וצעירים משתתפים ביותר ממענה אחד.
- התרשים מהווה המחשה תהליכית של המרחב שבו פועלים הצעירים, של נקודות הסיכון המרכזיות וההזדמנות העיקריות לאורך הדרך. בפועל, המעברים בין התרחישים מורכבים יותר: צעירים רבים נדרשים לעיתים לעבור מ'אי' אחד לאחר שלא באמצעות ה'גשרים' המוכרים, ולעיתים אף לחזור לאחור. מעברים אלו – שאינם מיוצגים בתרשים – כרוכים לא פעם בקשיים משמעותיים.

להלן מוצג "עולם הצעירים", ולאחר מכן מתבצע מיקוד בכל אחד מהאלמנטים המרכיבים אותו – 'יבשה', 'אי', 'גשר' ו'מים סוערים'.
בכל מקום בו לא מפורט "גשר" – המשמעות היא כי אין תוכניות שפועלות עבור נתח אוכלוסייה זה (למשל – לא קיימות תוכניות המהוות גשר בין סיום התיכון להשתלבות בהכשרות הנדסאים וטכנאים).

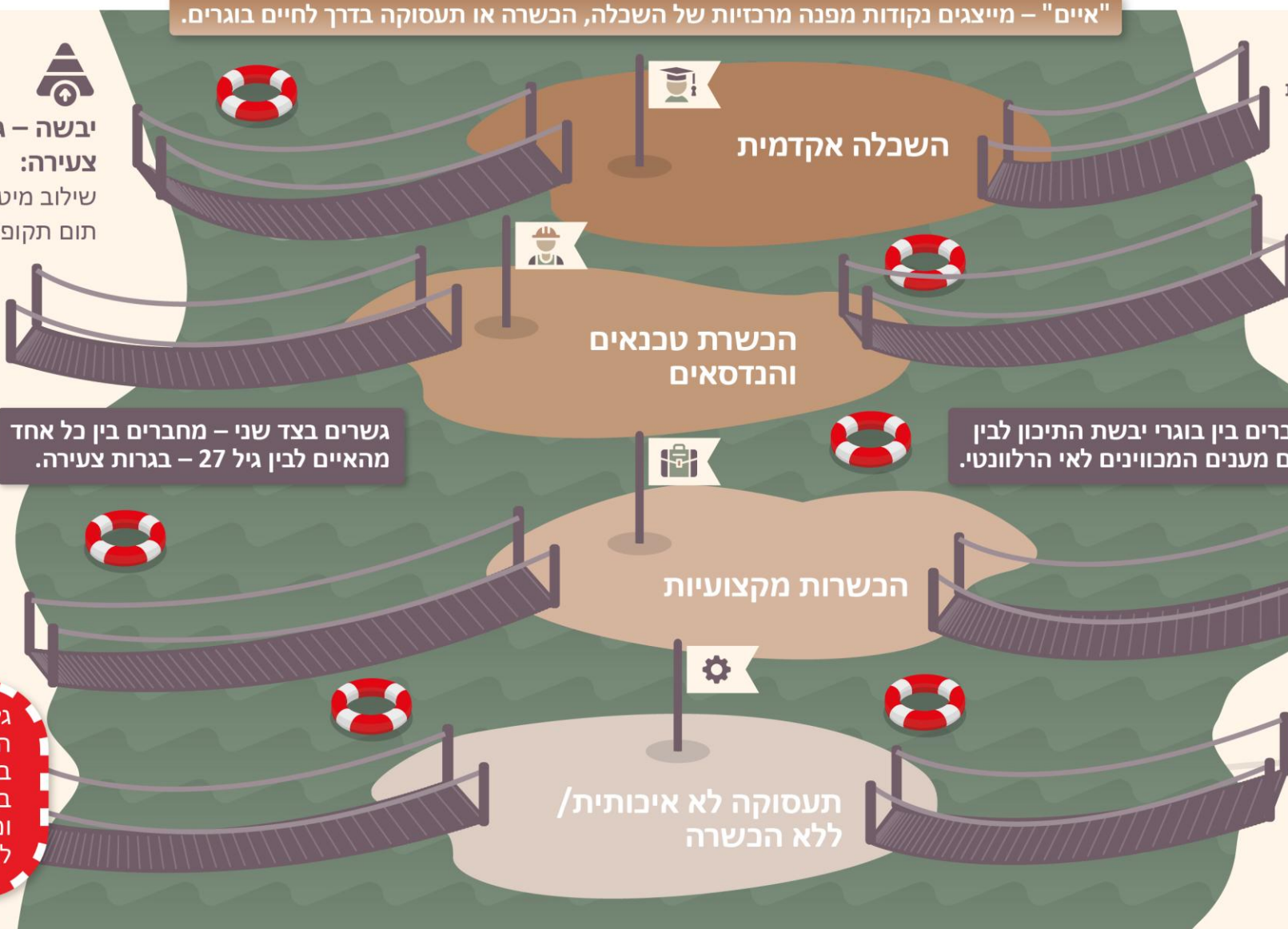
כיסוי מענים המשגת שלב המעבר מתיכון לבגרות צעירה

"איים" – מייצגים נקודות מפנה מרכזיות של השכלה, הכשרה או תעסוקה בדרך לחיים בוגרים.

יבשה – גיל 27 – בגרות צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם תום תקופת הצעירות

בעלי תעודת בגרות
 העומדת בתנאי
 סף אקדמיים

יבשה – גילאי תיכון:
 שלב הנעורים, שלאחריו
 מתחילה תקופת
 הבגרות בהתהוות.

בעלי תעודת בגרות
 שאינה עומדת
 בתנאי סף אקדמיים

גשרים בצד שני – מחברים בין כל אחד מהאיים לבין גיל 27 – בגרות צעירה.

גשרים בצד אחד – מחברים בין בוגרי יבשת התיכון לבין כל אחד מהאיים. כוללים מענים המכוונים לאי הרלוונטי.

בעלי תעודת
 סיום תיכון

גלגלי הצלה – מענים המטפלים בצעירים במצבי סיכון שנמצאים במים הסוערים ומסייעים להם לעלות לגשרים או לאיים.

תעסוקה לא איכותית/
 ללא הכשרה

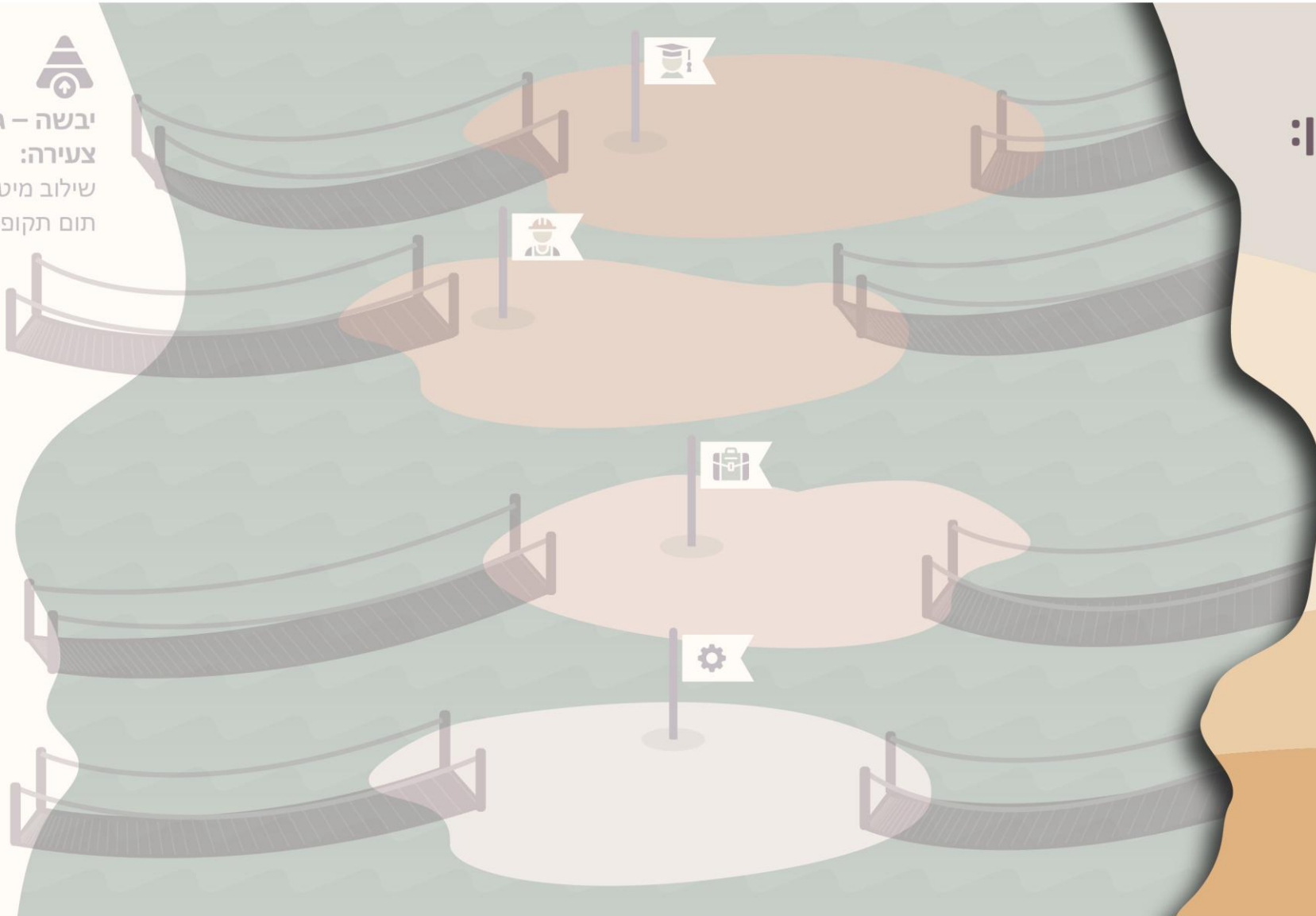

נשרו מבית הספר

יבשה – גיל 27 – בגרות צעירה:

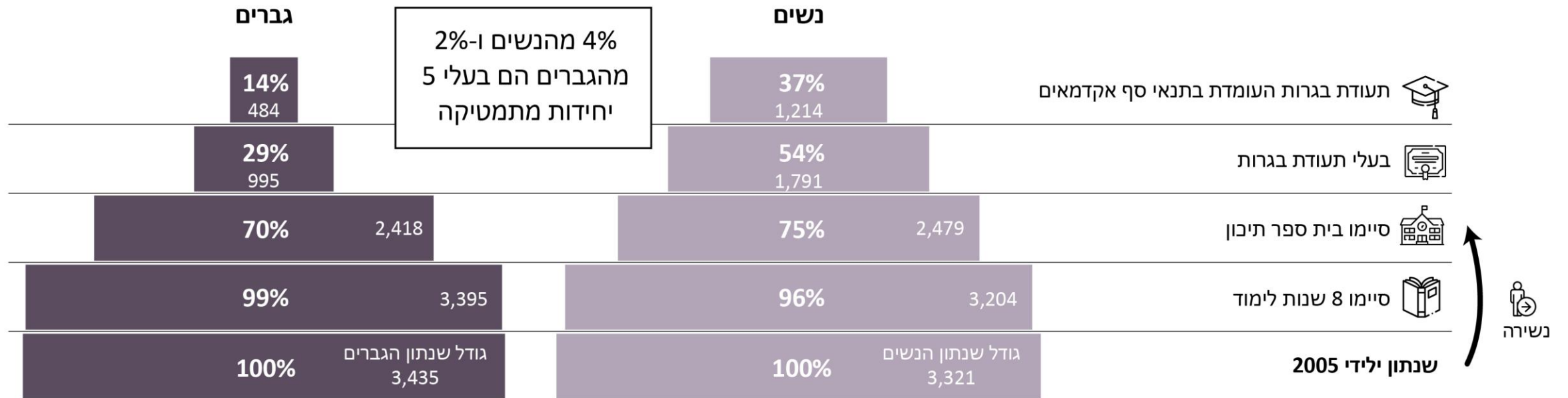
שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו
מתחילה תקופת הבגרות
בהתהוות.

רמות השכלה בקרב שכבת בני 18 (ילידי 2005)

- בהתבוננות על רמות ההשכלה בקרב בני 18 (נתוני 2023), ניתן לראות כי רמות ההשכלה בקרב נשים בדואיות גבוהות בהשוואה לגברים הבדואים, בדגש על סיום תיכון עם תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים.
- רמת ההשכלה התיכונית מהווה את 'כרטיס הביקור' עבור הצעירים והצעירות הבדואים לעולם הבוגרים וקובעת את אפשרות ההשתלבות שלהם במסלולי ההמשך*.

*כפי שצוין לעיל, נתונים אלו כוללים את כלל הנושאים במהלך כל שנות הלימודים, כולל במהלך כיתה י"ב. לכן נתונים אלו גבוהים יותר מהאחוזים שהוצגו לעיל, שאינם כוללים את הנושאים בי"ב.

** בהמשך הדוח, כל רמת השכלה מיוצגת באמצעות סמליל המגדיר את קהלי היעד לתוכניות הפועלות בשטח.

*** הנתונים נאספו בשנת 2023.

- ישנם כ-21,000 בני נוער בדואים בגילאי בית ספר תיכון (י"י-י"ב).
- בני נוער אלו והתוכניות המוצעות עבורם, חולקו לארבע קהלי יעד על פי רמות השכלה

יבשה – גילאי תיכון:
שלב הנעורים,
שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות
בהתהוות.

מצוינות וקידום בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים

קהל יעד: 5,250 • ארגונים מפעילים: 8
תוכניות: 15 (32% מכלל התוכניות בגילאים אלו) • משתתפים: 4,757, 90%

צמצום נשירה, חיזוק מיומנויות והעלאת הזכאות לבגרות

קהל יעד: 9,900 • ארגונים מפעילים: 10
תוכניות: 15 (32% מכלל התוכניות בגילאים אלו) • משתתפים: 9,059, 92%

טיפול בגורמי סיכון ובמצבי סיכון

קהל יעד: לא ידוע. 5,750 בני נוער נשרו מבית ספר תיכון ומהווים חלק מקהל יעד זה
ארגונים מפעילים: 7 • תוכניות: 9 (19% מכלל התוכניות בגילאים אלו) • משתתפים: 673

אקטיביזם חברתי ומנהיגות

קהל יעד: 15,150 • ארגונים מפעילים: 7
תוכניות: 8 (17% מכלל התוכניות בגילאים אלו) • משתתפים: 7,168, 47%

המענים העוסקים בשיפור רמות
ההשכלה התיכונית מגיעים למרבית בני
הנוער הפוטנציאליים במסגרת בתי
הספר.

המענים העוסקים בטיפול במצבי סיכון
ובתופעות של פשיעה ואלימות מכסים
שיעורים קטנים מקהל היעד הרלוונטי.

מקרא:

- בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים
- בעלי תעודת בגרות
- סיימו בית ספר תיכון
- נשרו מבית ספר תיכון

*המיפוי לא כלל מענים הניתנים לנוער בסיכון במסגרת התוכנית הלאומית 360. מענים לצמצום ומניעת נשירה הניתנים במסגרת בית הספר נכללו תחת מענים למניעת נשירה והעלאת הזכאות לבגרות היות והם ניתנים לאוכלוסייה של תלמידי בית ספר, זאת על אף שחלקם ניתנים על ידי אגף שח"ר – לילדים ונוער בסיכון.

יחידות צעירים – תשתית רשותית*

בחברה הבדואית בנגב פועלות שש יחידות צעירים יישוביות (לשעבר "מרכזי צעירים"), המתקצבות על ידי משרד הנגב והגליל, מעניקות שירותים לצעירי היישוב ומהוות תשתית להפעלת תוכניות.

מיקום היחידות: ההט, חורה, שגב שלום, כסיפה, אלקסום, ותל שבע.*

קהל היעד: כלל יחידות הצעירים פונות לקהל יעד של גילאי 18-35, מלבד היחידה ברהט שפונה לגילאי 17-26.

תקנים וכוח אדם: כלל היחידות כוללות מנהל יחידה. היחידות ברהט ואלקסום כוללות גם רכז מוגבלויות. נוסף לכך, חלק מהיחידות כוללות בעלי תפקידים נוספים הפועלים במסגרת העמותות השותפות ובתקציבי פילנתרופיה.

שותפויות מרכזיות: היחידות פועלות באמצעות שיתוף פעולה עם גופים וארגונים המעניקים שירותים ומענים לצעירים. הגופים המרכזיים הפועלים במרבית היחידות הם אג'יק, תוכנית פר"ח, רואד, מרכזי ריאן ועמותות השירות הלאומי.

מקור תקציבי*: היחידות מתקצבות על ידי משרד נגב גליל. ברשויות בעלות אחוז גבוה של צעירים עם צרכים מיוחדים, מתקבל דרך משרד הרווחה תקציב לרכז מוגבלויות.

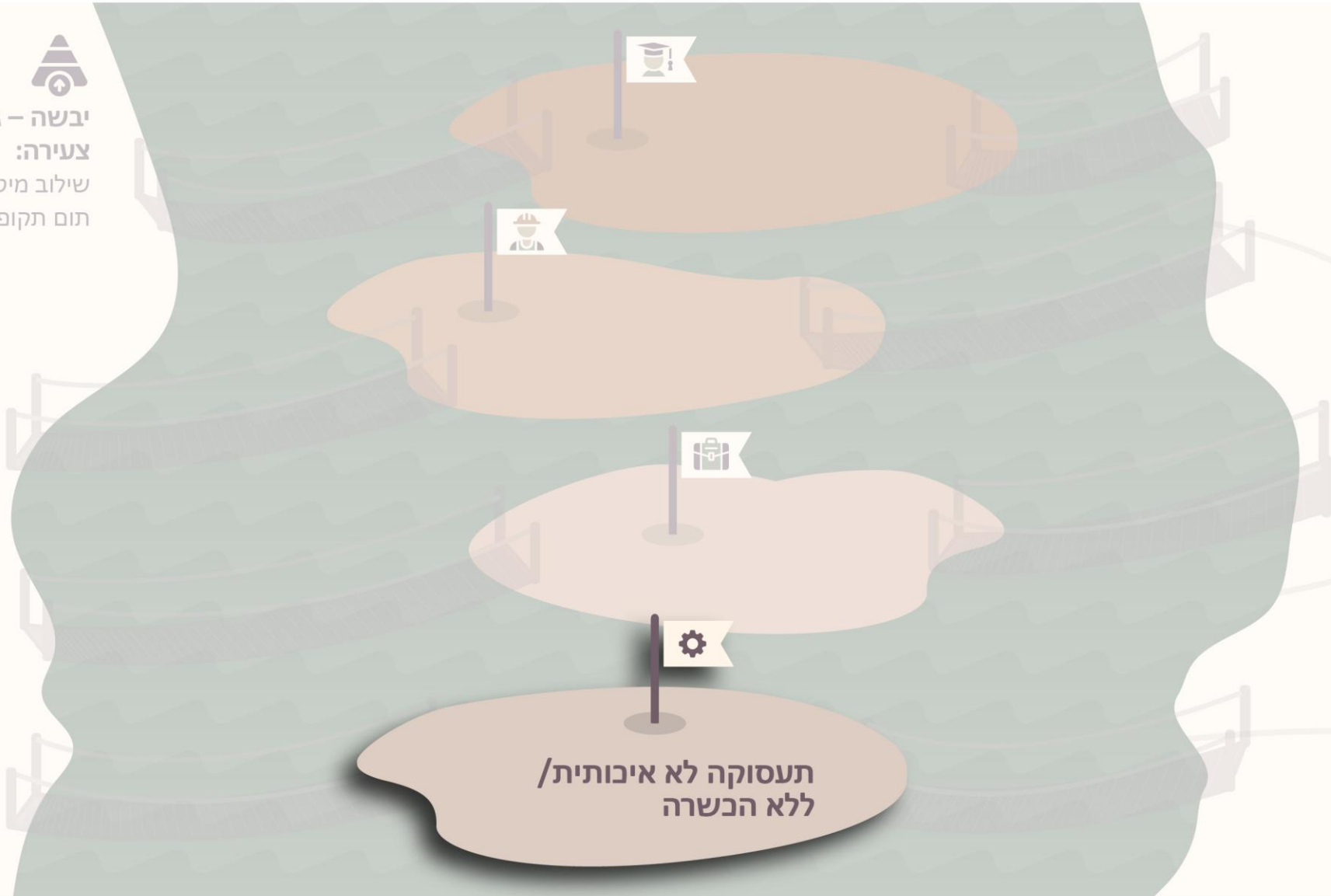
מטרת יחידות הצעירים:
להוות בית לפעילות הצעירים – מקום פיזי בו מתקיימת הפעילות וריכוז כלל המענים הניתנים לצעירים.

יחידות הצעירים מתעסקות במספר תחומי מיקוד עיקריים: השכלה, תעסוקה, מנהיגות, מעורבות חברתית ויזמות.

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

תעסוקה לא איכותית/
ללא הכשרה

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

תעסוקה לא איכותית/ללא הכשרה – קהלי יעד ותוכניות

תעסוקה ללא הכשרה

קהל יעד:

- 14,608 נושרים מבית ספר תיכון
- 1,297 משולבים בתעסוקה בשכר נמוך
- משתתפים: 759 (58% מתוך קהל יעד זה)
- ארגונים מפעילים: 3
- תוכניות: 4

התוכניות הקיימות לשילוב בתעסוקה ללא הכשרה עבור חסרי השכלה שמות דגש על פיתוח כישורי חיים להשתלבות בתעסוקה וליווי מול מעסיקים. חלק מהתוכניות פונות באופן ייעודי לאוכלוסייה שהן מגדירות כחסרי מעש.

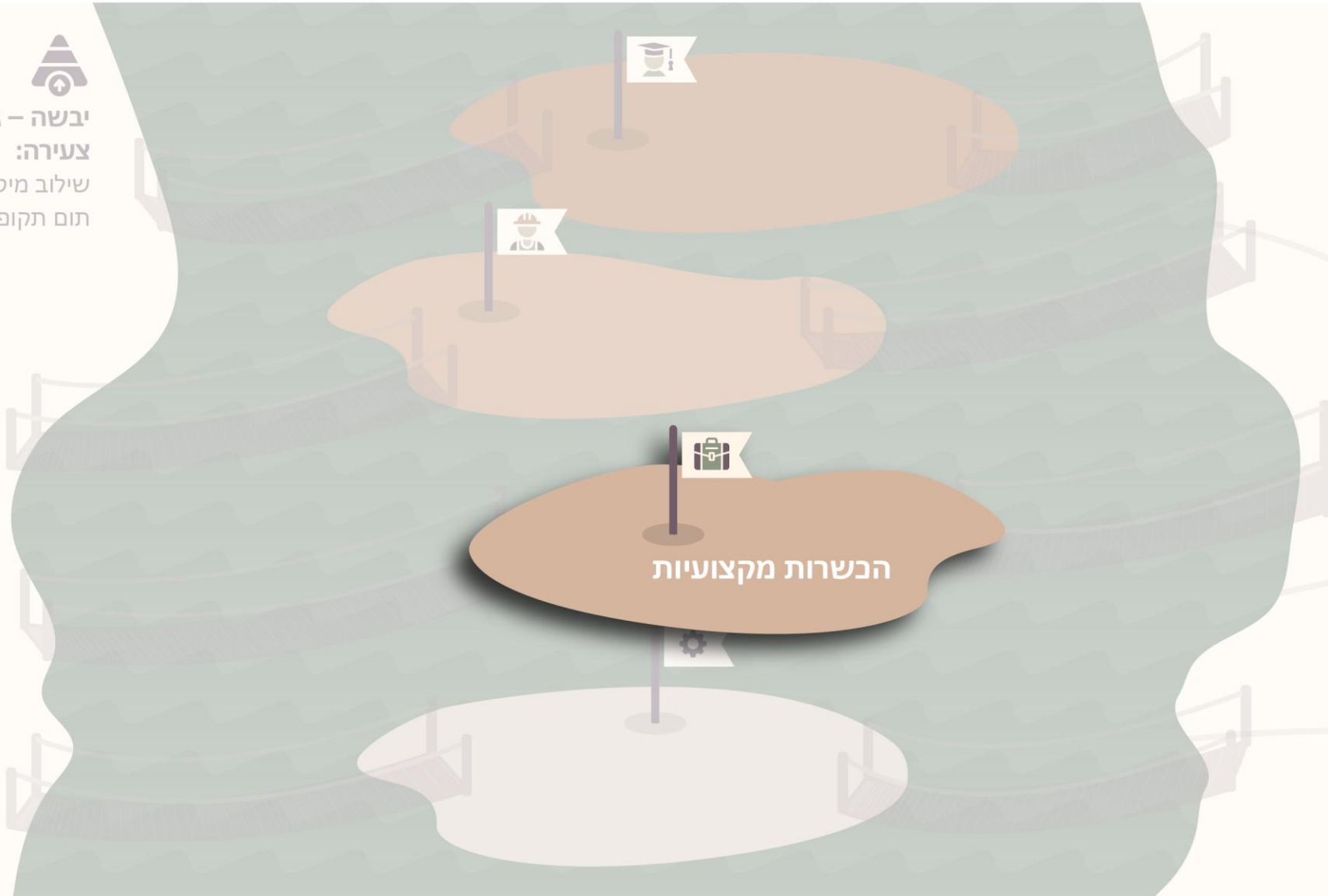
רבים מהנושרים מגיעים מהקהילות במגורים שאינם מוסדרים ומנווה מדבר, שם נרשמו שיעורי הנשירה מבית הספר הגבוהים ביותר.

מרבית התוכניות בתחום מתקיימת ביישובים הבדואים, בעיקר ברהט. מענה אחד מתקיים בקרב שני מוקדים בקהילות שבמגורים שאינם מוסדרים.

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

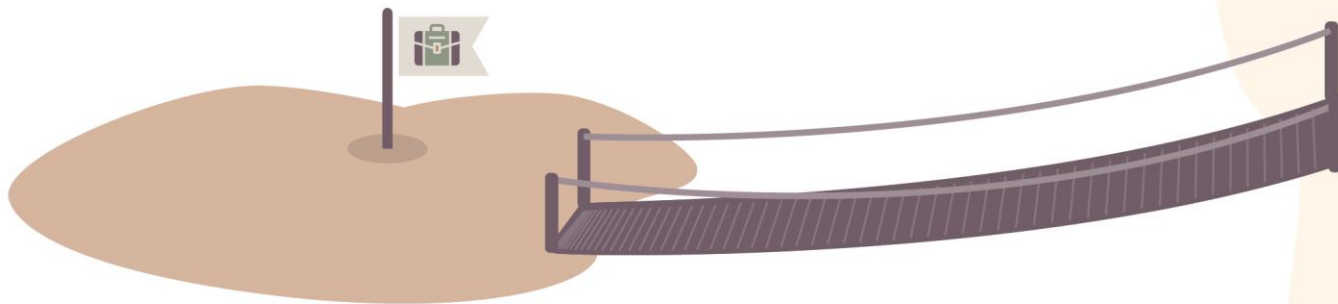
יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

הכשרות מקצועיות

הכשרות מקצועיות – קהלי יעד ותוכניות

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה תקופת
הבגרות בהתהוות.

גשר להכשרות מקצועיות

קהל יעד: 9,360 סיימו בית ספר תיכון ללא תעודת בגרות
משתתפים: 171 (2% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 3
תוכניות: 3

התוכניות מתקיימות במתכונת של תוכנית אזורית
באחד או יותר מהיישובים הבדואים.

הכוון להכשרות המקצועיות נעשה באמצעות
תוכניות שנת מעבר.

הכשרות מקצועיות – קהלי יעד ותוכניות

הכשרות מקצועיות

קהל יעד: משולבים בהכשרות מקצועיות – אין מידע על הכשרות מקצועיות שאינן מתקצבות על ידי המדינה.
משתתפים: 1,328
ארגונים מפעילים: 5
תוכניות: 5

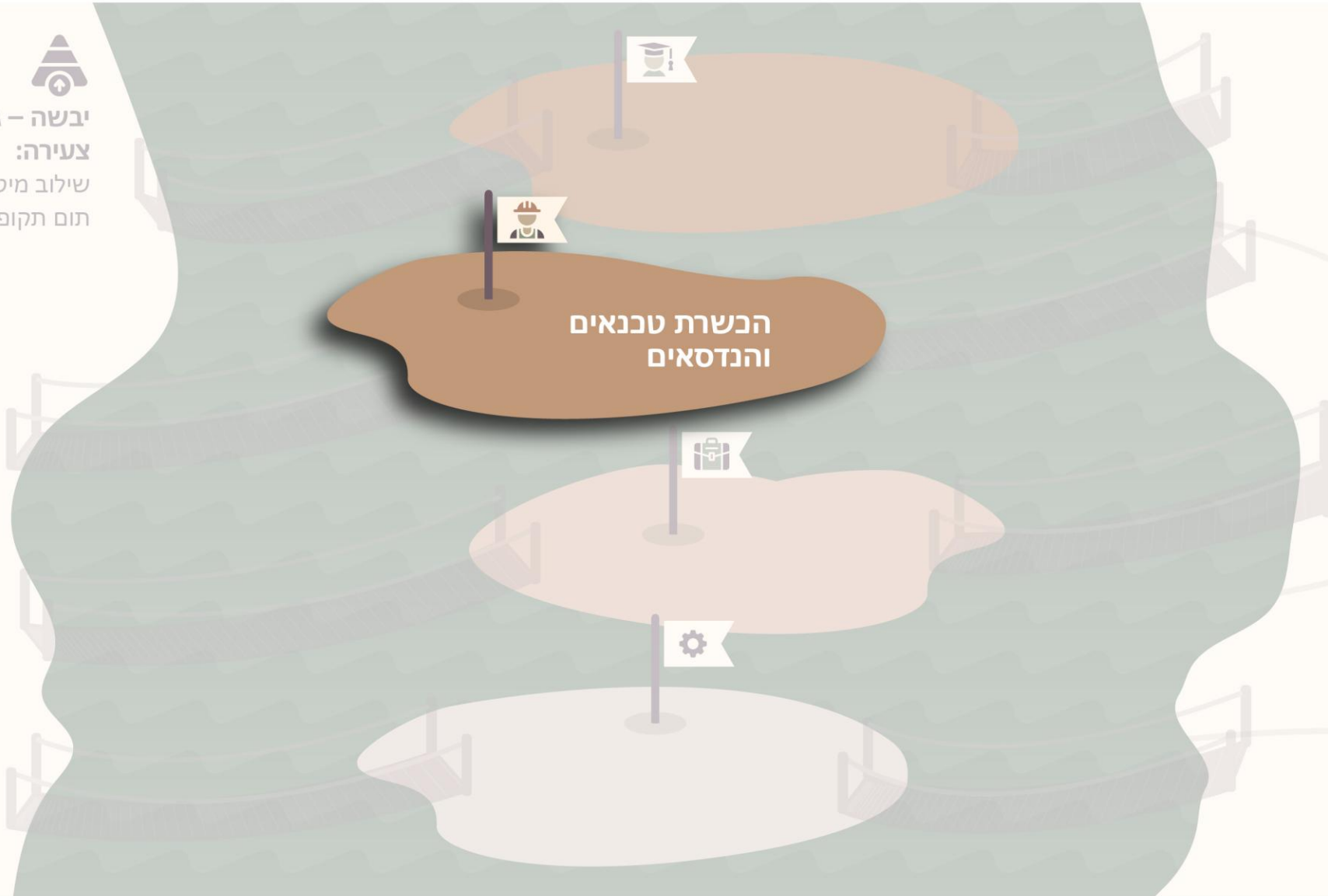
ההכשרות עצמן ניתנות במסגרת ריאן, שנת מעבר וגופים העובדים עם שיטת הואצ'רים.

מרבית הפעילות העוסקת בהכשרות מקצועיות מתקיימת בבאר שבע או במרכז אזורי, למעט פעילות המתקיימת ברהט ובכסייפה, ומרכזי ריאן, הפרוסים במספר יישובים בדואים.

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

הכשרת טכנאים והנדסאים – קהלי יעד ותוכניות

הכשרת טכנאים והנדסאים – הנגשת ההכשרות וליווי במהלכן

קהלי יעד:

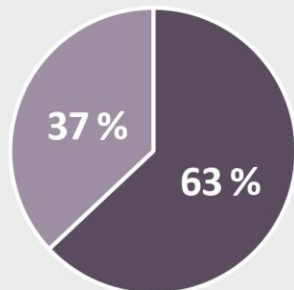
- 5,000 בעלי תעודת בגרות שאינה עומדת בתנאי סף אוניברסטאים*
  - 1,129 סטודנטים להסמכת הנדסאים
- משתתפים: 373 (33% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 1
תוכניות: 1 (תוכנית אשבל)

משתתפים בתוכנית אשבל, חלוקה לפי מגדר

שיעורי הנשירה
בתוכנית אשבל עמדו
על 22% בשנת
תשפ"ב, לעומת 18%
בקרב כלל הסטודנטים
במה"ט.

■ נשים
■ גברים

74% מהמשתתפים בתוכנית לומדים במכללה הטכנולוגית באר שבע.

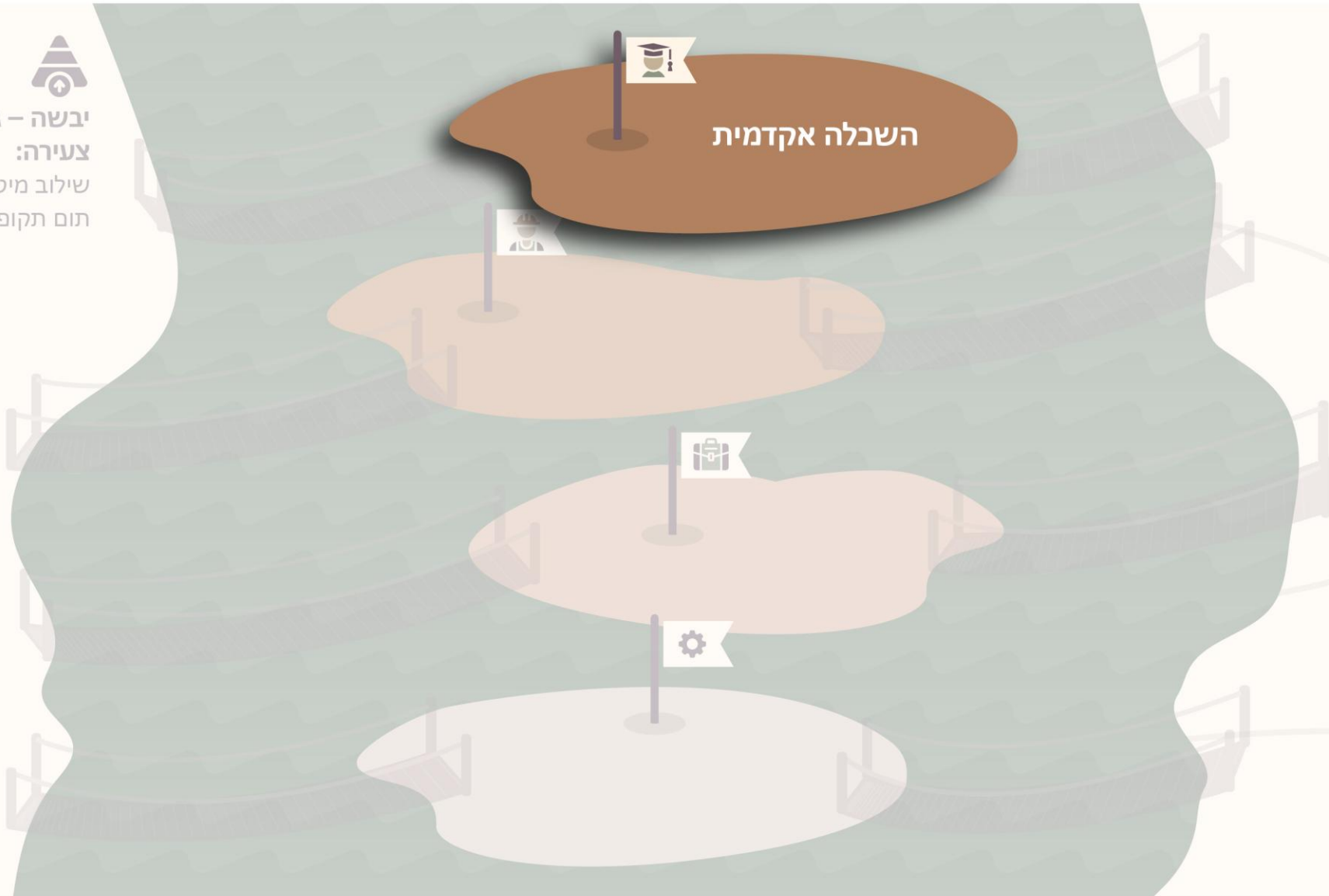
תוכנית אשבל היא התוכנית היחידה לצעירים בדואים המעוניינים להשתלב בהכשרת טכנאים והנדסאים. לא קיימים מענים העוסקים בהכוונה להכשרה או בשילוב בתעסוקה לאחריה.

*נוסף לבעלי תעודת בגרות שאינה עומדת בתנאי סף אוניברסטאיים, גם בעלי תעודת בגרות שכן עומדת בתנאי סף אלו עשויים להיות רלוונטיים למסלול הכשרה זה.
**פירוט התוכניות בנספח

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

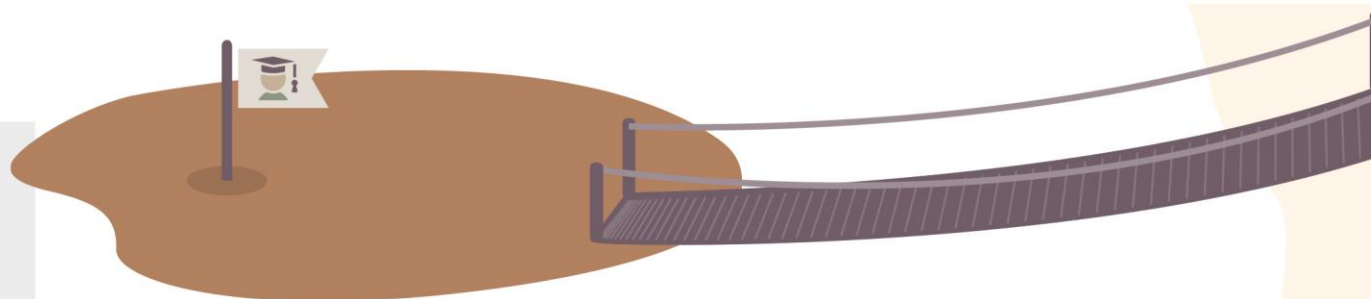
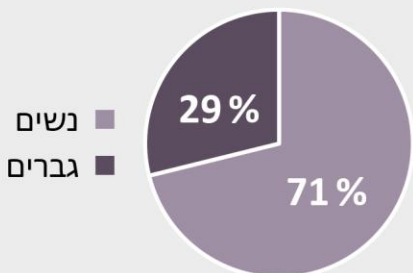
יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

השכלה אקדמית – קהלי יעד ותוכניות

חלוקת קהל היעד לפי מגדר

גשר בין תיכון להשכלה אקדמית

קהל יעד: 7,300 בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאים
משתתפים: 1,653 (22% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 14
תוכניות: 17

יבשה – גילאי
תיכון:
שלב הנעורים,
שלאחריו
מתחילה
תקופת הבגרות
בהתהוות.

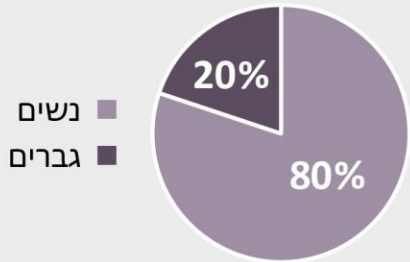
לאור חלקן המשמעותי יותר של צעירות בדואיות בעלות תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים (אל מול הצעירים הגברים), הן מהוות את קהל היעד העיקרי לתוכניות אלו, ואכן מרבית המשתתפות בתוכניות ההכנה להשתלבות בהשכלה גבוהה הן נשים, במיוחד בתוכניות שנות מעבר.

קהל יעד זה, שמהווה את בסיס הכניסה להשכלה אקדמית, מכוסה בחסר בהשוואה לסטודנטים ובעלי תארים אשר משתתפים במענים התוספתיים בשיעורים גבוהים יותר. המשמעות היא שקהל יעד זה, שאמור להוות את בסיס הכניסה להשכלה אקדמית, אינו ממומש במלוא הפוטנציאל במסגרת המענים.

תוכניות ההכנה להשתלבות בהשכלה גבוהה כוללות בעיקר שנות מעבר ושנות שירות של תנועות הנוער, תוכנית רואד והתוכנית הממשלתית שער לאקדמיה. מרבית הפעילות מתקיימת בבאר שבע וברהט.

חלוקת קהל היעד לפי מגדר

מניעת נשירה ותמיכה בסטודנטים

קהל יעד: 4,480 סטודנטים לתואר אקדמי
משתתפים: 1,537 (34% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 8
תוכניות: 11

בנוסף לתוכניות אלו, המוסדות האקדמיים מציעים מגוון תמיכות לסטודנטים הבדואים.

קיימת ירידה בשיעורי הנשירה בקרב הסטודנטים הבדואים: מ-22% נשירה בין שנת תשע"ח לתשע"ט ל-13.4% נשירה בין שנת תשפ"א לתשפ"ב**

מרבית התוכניות מתקיימות במוסדות או במקום התכנסות אזורי. מיעוט תוכניות מתקיימות ביישובים הבדואים.

התוכניות כוללות מלגות סטודנטים, מנטורינג, ליווי ושילוב בהתמחויות.

*פירוט התוכניות בנספח

**הגדרת נשירה – מי שלא המשיך לשנה ב' באותו סוג מוסד. נמדדה בקרב המוסדות המשתתפים בתוכנית שער לאקדמיה. נתוני המל"ג.

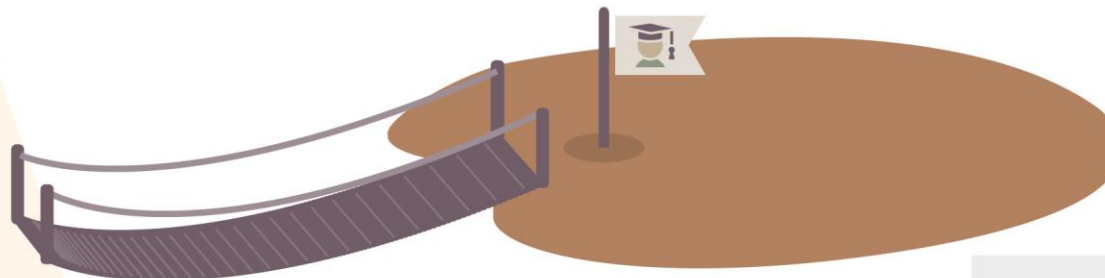

השכלה אקדמית – קהלי יעד ותוכניות

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

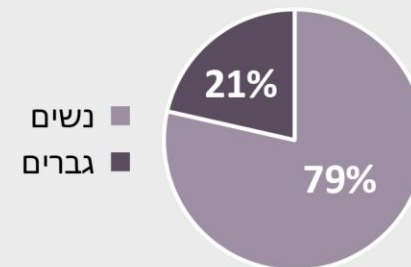
שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

גשר בין השכלה אקדמית לתעסוקה איכותית

קהל יעד: 3,570 בעלי תואר
משתתפים: 1,385 (39% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 9
תוכניות: 11

חלוקת קהל היעד לפי מגדר

ניתן לראות כי שיעור ההשתתפות
מתוך קהל היעד של בעלי התארים
הוא הגבוה ביותר מבין כל המסלולים
הפוסט תיכונים, ועומד על כמעט
40%.

מרבית התוכניות
פועלות ברהט או
בבאר שבע.

התוכניות כוללות
בעיקר התמחות
ושילוב בתעסוקה,
כמו גם רשתות
וקהילות בוגרים.

יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

צעירים במצבי סיכון

צעירים במצבי סיכון

טיפול בצעירים בעלי גורמי סיכון ובמצבי סיכון - קהלי יעד ותוכניות

צמצום תופעות של פשיעה ואלימות

קהל יעד: כ-3,460 בעלי תיקים גלויים
משתתפים: 249 (7% מתוך קהל יעד זה)
ארגונים מפעילים: 1
תוכניות: 1

טיפול בצעירים

בעלי גורמי סיכון ובמצבי סיכון

קהל יעד: לא ידוע. 14,600 צעירים
שנשרו מבית ספר תיכון ומהווים חלק
מקהל יעד זה.
משתתפים: 1,583
ארגונים מפעילים: 7
תוכניות: 13

כפי שתואר לעיל קיימים גורמי סיכון רבים שהיקף האוכלוסייה בכל אחד מהם ונקודות החפיפה ביניהם אינם ידועים. תוכניות שונות מתייחסות לגורמי סיכון שונים או לטיפול במצבי סיכון קיימים. קהל היעד לצמצום תופעות של פשיעה ואלימות מבוסס על מספר תיקים גלויים שנפתחו ל-1000 נפש בגילאי 18-24, העומדים על 54.2 תיקים בחברה הערבית לעומת 17.9 בחברה היהודית.

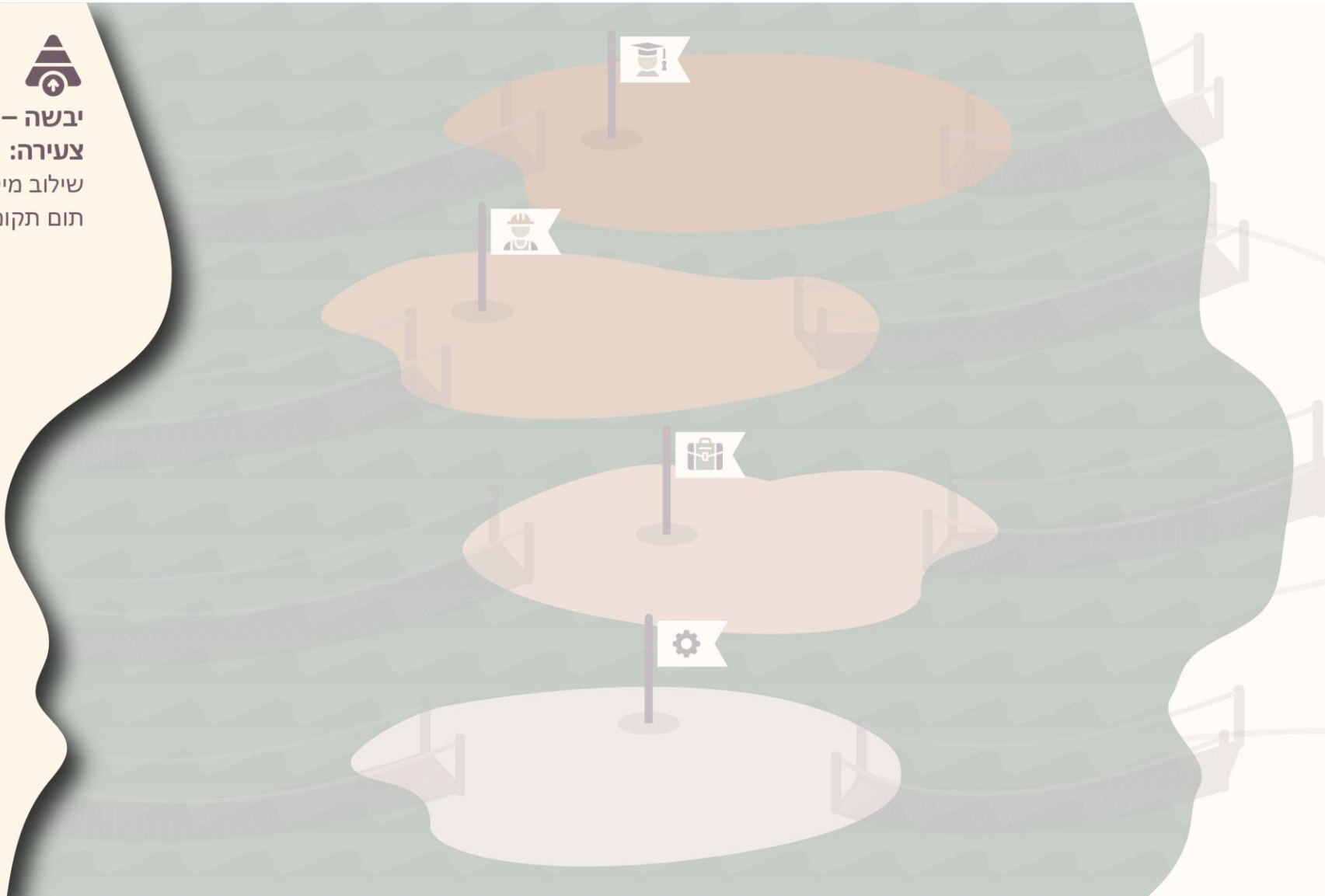
כפי שניתן לראות, קיים מחסור במענים. התוכניות כוללות מסגרות מקיפות לצעירים וצעירות בסיכון, דוגמת מרכזי נור, לצד מענים נקודתיים כמו טיפול רגשי ומיצוי זכויות.

מרבית הפעילות מתקיימת ביישובים הבדואים, בעיקר ברהט, תל שבע וכסייפה. חלק מהפעילות מתקיימת במקום התכנסות אזורי.

**יבשה – גיל 27 – בגרות
צעירה:**

שילוב מיטבי בחיים הבוגרים עם
תום תקופת הצעירות

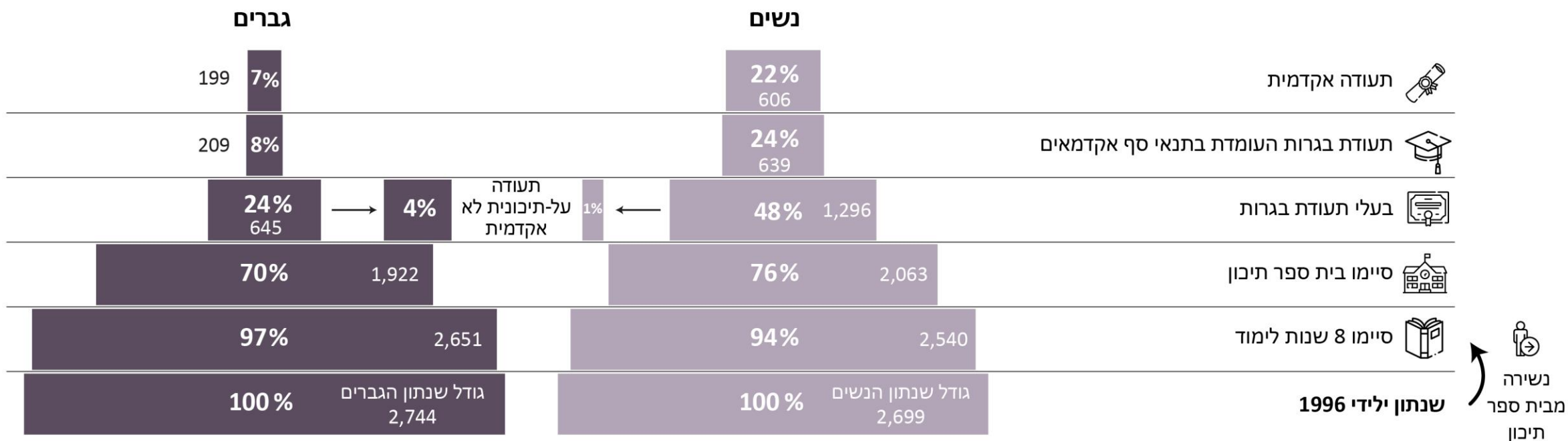

יבשה – גילאי תיכון:

שלב הנעורים, שלאחריו מתחילה
תקופת הבגרות בהתהוות.

- בהתבוננות על רמות ההשכלה בקרב בני 27 (נתוני 2023), ניתן לראות כי גם בקרב שנתון זה, הנשים הבדואיות הינן בעלות רמות השכלה גבוהות יותר מהגברים.
- בנוסף, בקרב שני המינים, מרבית הצעירים בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אקדמיים אכן רוכשים גם תעודה אקדמית.

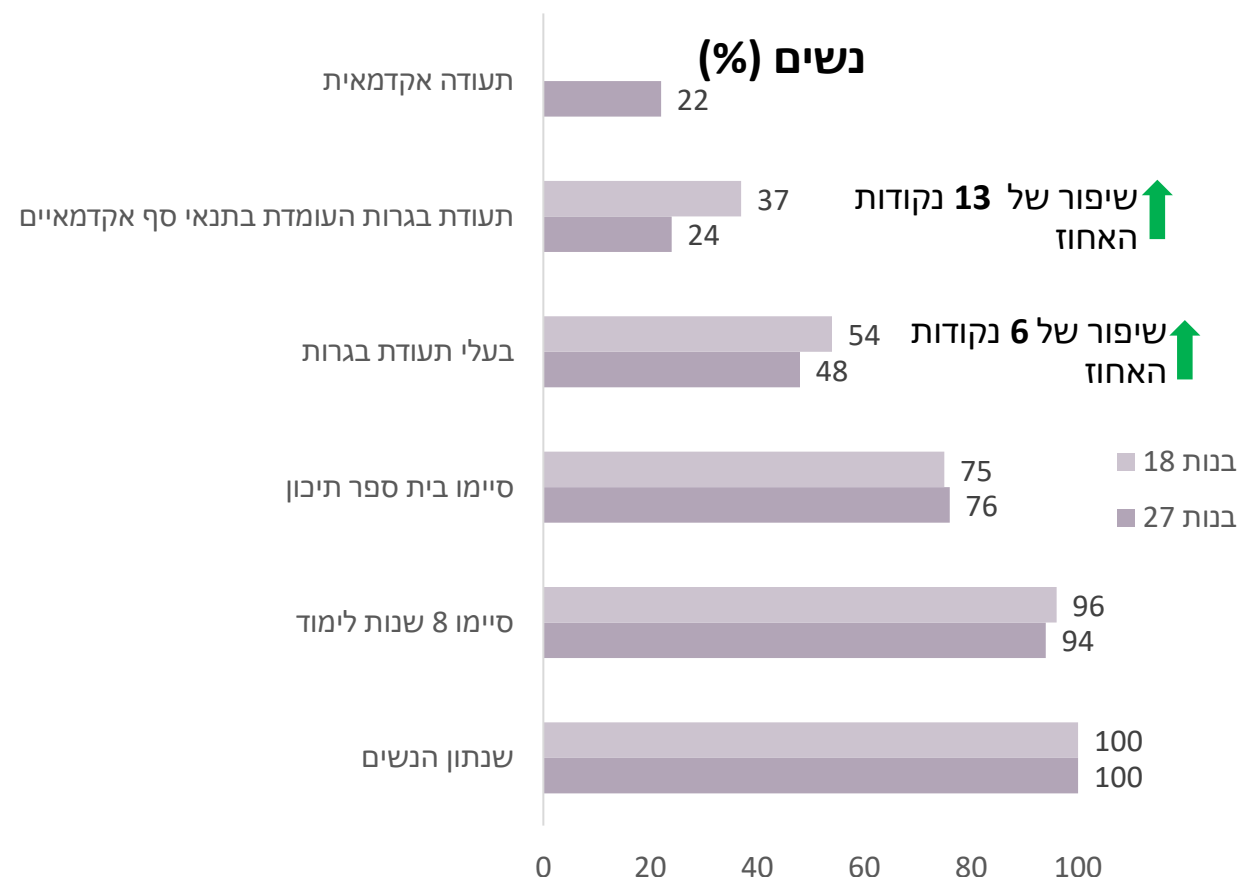
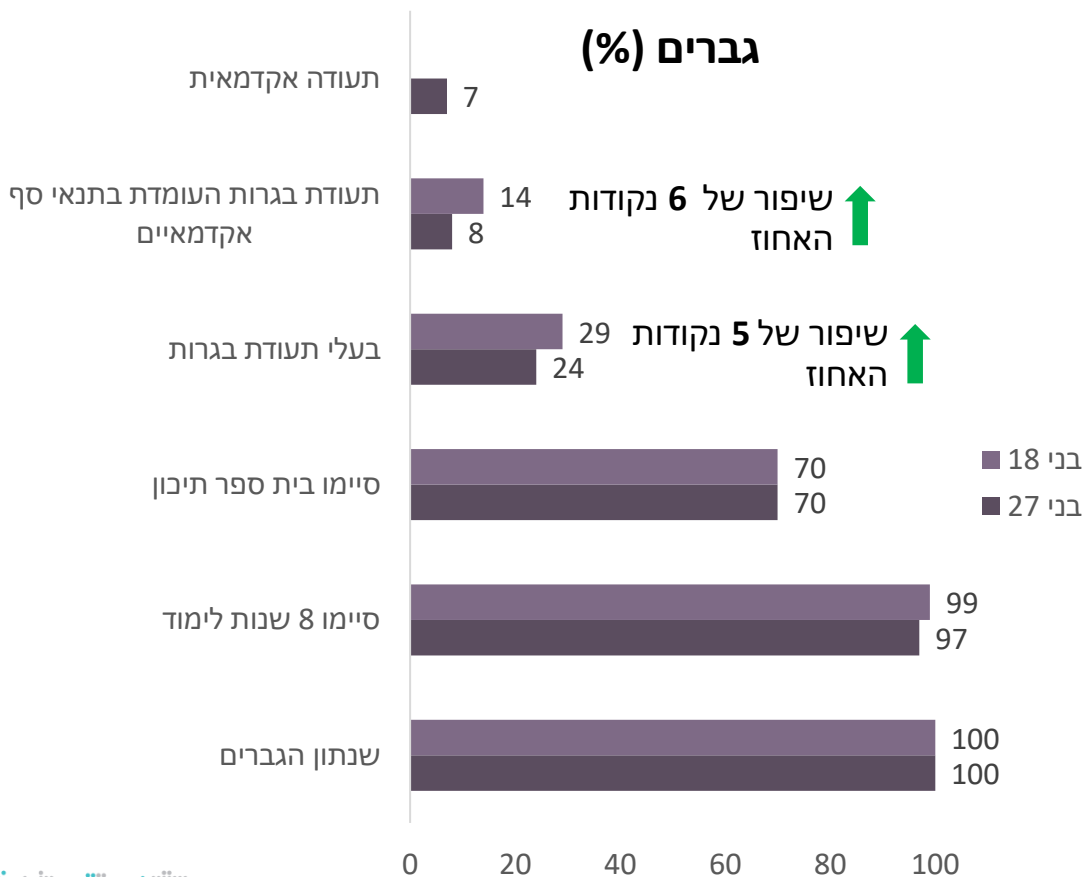
*תעודה אקדמית כוללת בעלי תארים שרכשו את השכלתם בחו"ל וביצעו שקילת ערך לתואר בישראל. שקילה זו נדרשת במקצועות הדורשים רישיון ולעובדים במגזר הציבורי.

ה. שיפור ברמות ההשכלה על פני כעשור

נתוני ההשכלה שלהלן – המעודכנים ביותר ונכונים ל-2023, מאפשרים השוואה בין בני 27 (ילידי שנתון 1996) לבין בני 18 (ילידי שנתון 2005), ומאפשרים לבחון את התקדמות ההשכלה בחברה הבדואית על פני כעשור.

השוואה זו מעידה על שיפור משמעותי ברמות ההשכלה התיכוניות, בעיקר בבגרות העומדת בתנאי סף אקדמיים. מכיוון שנתוני שנתון בני 18 אינם כוללים את אלו שעתידיים לשפר את רמות ההשכלה התיכוניות שלהם בשנות הבגרות בהתהוות, הפער צפוי לגדול עוד. עלייה זו היא תוצאה של התפתחויות בחברה הבדואית לצד עלייה בהשקעה הממשלתית והפילנתרופית.

סיכום המשגת עולם הצעירים – קהלי יעד, כיסוי מענים ומצב הצעירים בגיל 27

גילאי
תיכון

גיל 27

■ עובדת בשכר גבוה | לומדת ולא עובדת.
■ עובדת בשכר בינוני | לא לומדת ולא עובדת.
■ עובדת בשכר נמוך

השכלה אקדמית
 4,480 סטודנטים
 11 תוכניות (16% מכלל התוכניות לצעירים)
 1,537 משתתפים (34% מקהל יעד זה)

גשר לתעסוקה איכותית בשלב הבגרות:
 3,570 בעלי תואר
 11 תוכניות (16% מכלל התוכניות לצעירים)
 1,385 משתתפים בתוכניות (39% מקהל יעד זה)

גשר להשכלה אקדמית:
 7,300 בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף
 17 תוכניות (25% מכלל התוכניות לצעירים)
 1,653 משתתפים בתוכניות (22% מקהל יעד זה)

הכשרת טכנאים והנדסאים
 1,129 סטודנטים
 1 תוכנית (1.5% מכלל התוכניות לצעירים)
 373 משתתפים (33% מקהל יעד זה)

גשר לתעסוקה איכותית בשלב הבגרות:
 1,091 בעלי הסמכת הנדסאים
 0 תוכניות
 0 משתתפים בתוכניות

גשר להשכלה טכנולוגית:
 5,000 בעלי תעודת בגרות שאינה עומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים
 0 תוכניות
 0 משתתפים בתוכניות

הכשרות מקצועיות*
 5 תוכניות (7.5% מכלל התוכניות לצעירים)
 1,328 משתתפים

גשר לתעסוקה איכותית בשלב הבגרות*:
 0 תוכניות
 0 משתתפים בתוכניות

גשר להכשרת מקצועיות:
 9,360 מסיימי בית ספר ללא תעודת בגרות
 3 תוכניות (4.5% מכלל התוכניות לצעירים)
 171 משתתפים בתוכניות (2% מקהל יעד זה)

תעסוקה ללא הכשרה
 1,297 משולבים בתעסוקה בשכר נמוך
 4 תוכניות (6% מכלל התוכניות לצעירים)
 759 משתתפים (58% מקהל יעד זה)

גשר לתעסוקה ללא הכשרה:
 0 תוכניות
 0 משתתפים בתוכניות

גשר לתעסוקה ללא הכשרה:
 14,608 נושרים
 0 תוכניות
 0 משתתפים בתוכניות

צמצום פשיעה ואלימות
 3,460 בעלי תיקים גלויים
 1 תוכנית (1.5% מכלל התוכניות לצעירים)
 249 משתתפים בתוכניות (7% מקהל יעד זה)

טיפול בצעירים בעלי גורמי סיכון ובמצבי סיכון*
 13 תוכניות (19% מכלל התוכניות לצעירים)
 1,583 משתתפים בתוכניות

*כפי שצוין לעיל, קהל היעד המדויק אינו ידוע.

1. מחסור במענים המהווים 'גשר' – קיים מחסור במענים (כגון שנות מעבר) על ה'גשרים' המייצרים חיבור בין מסגרות התיכון לבין הכשרות/תעסוקה ראשונה, וכן בהמשך לקראת השתלבות בתעסוקה בתום תקופת הצעירות. לדוגמה, מקרב 9,360 בני ה-18-21 אשר סיימו תיכון ללא תעודת בגרות, 2% בלבד משתתפים במענים המכווינים להכשרות מקצועיות.

2. קיימות עוד נקודות מבט אפשריות להיבט של כיסוי המענים – אפיון כיסוי המענים על בסיס נתוני השכלה מהווה דרך הסתכלות אחת. חשוב לציין כי תוכניות רבות נותנות מענה למרכיבים רכים נוספים שאינם באים לידי ביטוי בהסתכלות זו, כגון פיתוח מנהיגות, תחושת שייכות, אזרחות פעילה והתנדבות בקהילה – המהווים חלק חשוב מבניית יכולותיהם של הצעירים הבדואים ומסייעים הן בהשתלבות בהכשרות ובתעסוקה איכותית לאורך זמן, והן בתרומה לקהילה ולחברה כולה.

א. תובנות והמלצות רחביות

1. חשיבות רמת הבגרות:

- **מרבית הצעירים שהינם בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים הצליחו להשתלב בלימודים גבוהים ולסיים את תקופת הבגרות בהתהוות עם תואר אקדמי.** נתונים אלו מלמדים על החשיבות הרבה של השגת תעודת בגרות איכותית וכן מלמדים כי המשאבים הרבים המושקעים בפלח אוכלוסייה זה נושאים פרי.
- **תואר אקדמי מהווה את המקפצה המשמעותית ביותר לעבודה בשכר גבוה ולצמצום שיעורי חסרי המסלול.** בנוסף, בקרב בעלי תואר אקדמי מצטמצמים פערי השכר בין גברים לנשים.
- **שיעורם הנמוך של גברים בעלי תעודת בגרות ובגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים מהווה חסם לשילובם במגוון תוכניות ומענים, דבר המקשה עוד יותר על השתלבותם בלימודי המשך ותעסוקה איכותית בהמשך הדרך.**

- ## 2. קיים שיעור כיסוי גבוה יותר של תוכניות לבעלי רמות השכלה גבוהות מאשר לבעלי רמות השכלה נמוכות.
- תוכניות אלו קיימות במיוחד בגילאי תיכון, אך גם לאורך תקופת הבגרות בהתהוות, במיוחד עבור סטודנטים ובעלי תארים. נראה כי השקעה זו הביאה לתוצאות משמעותיות המתבטאות בעליה משמעותית ברמות ההשכלה האקדמית. מתוך תובנה זו נראה כי השקעה בהיקפים דומים בקבוצות החלשות תוכל להוביל לשיפור ברמות התעסוקה והשכר.

להלן 10 המלצות מעשיות אשר מתמקדות הן בחיזוק רמת הבגרות כנקודת מפנה מרכזית שעלתה מהמחקר, והן בפיתוח מענים לאוכלוסיות יעד/תחומים בהם מחסור במענים.

1. לחזק מענים לצמצום נשירה ולהעלאת שיעור הזכאות לבגרות, בדגש על בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים, תוך תשומת לב למאפיינים השונים בין גברים לנשים. כל שיפור ברמת ההשכלה מביא לשיפור בשיעורי תעסוקה וברמות השכר, אך נקודת התפנית היא השגת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים, המהווה גורם מכריע ביכולת ההשתלבות בהשכלה גבוהה ובהמשך גם בתעסוקה איכותית – מרבית הצעירים בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים משתלבים באקדמיה.

יישום: מומלץ להציב בתוכנית החומש הבאה יעדי השכלה תיכונית נפרדים לגברים ולנשים.

2. לפתח ולהטמיע מערך הכוון מקצועי-תעסוקתי סדור בבתי הספר התיכוניים, כולל חשיפה למסלולי המשך מגוונים מרמת התעסוקה וההכשרה המקצועית ועד לאקדמיה. קיים קהל יעד משמעותי למסלולי הכשרה מקצועית והנדסאים, שכיום אינו מקבל הכוונה מוקדמת המבוססת על נטיות, הישגים וצרכי שוק העבודה.

יישום: קידום פיילוטים של הכוון הוליסטי בבתי ספר תיכוניים, בשיתוף משרדי החינוך והעבודה, שאינם תלויים בגורם בעל אינטרס הכשרתי.

3. הרחבת המענים למצבי סיכון ותופעות של אלימות ופשעה: מומלץ לשים במיקוד את הטיפול באוכלוסיות של נושרים וצעירים בסיכון ולפתח שירותים שאינם קיימים בדרום, לדוגמה חלופת מעצר. היקף המענים הקיים רחוק מלתת מענה לצרכים בשטח, ויש לשים זרקור על אוכלוסיית הנושרים מבית הספר אשר יוצאת מהמסגרות הפורמליות בשלב מוקדם.

יישום: מומלץ לתעדף תחום זה בקולות קוראים ייעודיים, ולהוביל תכנון אסטרטגי להקמת מענים חסרים – לרבות עבור נוער וצעירים עוברי חוק – בטווח הקצר ובתוכנית החומש הבאה.

4. להרחיב את "הגשרים", המענים המחברים בין שלבי ההשכלה, ההכשרה והתעסוקה, כגון שנות מעבר, הכנות לפני ההכשרות והשמות לבוגרי אקדמיה, הנדסאים והכשרות מקצועיות. בדגש על המענים שאינם מוכוונים לקהל אקדמאי, בהיותם חסרים במיוחד.

יישום: עידוד הרחבת מענים קיימים ופתיחת מענים נוספים.

5. שילוב גברים בתוכניות ההכון: בנוסף להעלאת שיעורי הבגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים בקרב גברים, מומלץ לערוך התאמות מבניות בתוכניות ההכון/שנות המעבר מבחינת משך תקופת הפעילות, שעות הפעילות ואפשרות לשלב עבודה במקביל, כדי לאפשר ליותר גברים להשתתף בהן.

יישום: מומלץ לעודד פיתוח מענים ייעודיים לגברים באמצעות קולות קוראים.

6. מענים משלימים להנדסאיות: לבחון ולפתח מענים ייעודיים לנשים בדואיות בוגרות הכשרת הנדסאים, במטרה לשפר את השתלבותן בתעסוקה איכותית.

יישום: בחינה ממוקדת של חסמים להשתלבות (בחירת תחום לימוד, מחסור באפשרויות תעסוקה בקרבת היישובים וחסמים נוספים), ופיתוח מענים משלימים.

7. יצירת מסלולי תעסוקה מונגשים לנשים ללא השכלת המשך: לאור שיעורי ההשתלבות הנמוכים של נשים אלו בתעסוקה, מומלץ לפתח מערך של אפשרויות הכשרה ותעסוקה מונגשות לנשים צעירות ללא השכלת המשך, על מנת למנוע אבטלה כרונית של נשים אלו.

יישום: תמיכה במודלים של תעסוקה חלקית וגמישה שאינה דורשת הכשרה על-תיכונית או שדורשים הכשרה קצרה, לרבות למידה ממודלים קיימים בארץ.

8. הורות צעירה: לשלב הסתכלות מערכתית המחברת בין מענים לצעירים לבין מענים להורות צעירה. חלק ניכר מהצעירים והצעירות הופכים להורים בגיל צעיר, אך המענים הקיימים מטפלים לרוב בכל תחום בנפרד.

יישום: פיתוח מענים משולבים או התאמת מענים לצעירים כך שיאפשרו השתתפות של הורים צעירים (למשל מרחב לילדים במהלך סדנאות).

9. חיזוק יחידות הצעירים: לחזק את יחידות הצעירים כתשתית מרכזית ואסטרטגית המלווה את הצעיר מסיום התיכון ועד להתייצבות בשוק התעסוקה לצד הקמת משפחה. על יחידה זו לתווך ולהנגיש לצעירים מענים חברתיים ומסלולי הכשרה רלוונטיים ולזהות צעירים הנמצאים בסיכון וב"סיכון לסיכון".

יישום: סיוע בהקמת יחידות היכן שחסרות וחיזוק היחידות הקיימות באמצעות חיזוק כוח אדם (לדוגמה הוספת תקן רכז שותפויות/מלווה צעירים טיפולי), באמצעות חיזוק התשתית הטכנולוגית ובאמצעות תקצוב תוכניות ופעולות מעבר לתשתית הבסיסית. גיבוש פתרונות ייעודיים לקהילות במגורים שאינם מוסדרים – לדוגמה, באמצעות הפעלת יחידות צעירים ניידות המעניקות שירותים/סדנאות.

10. השלמת ידע חסר: בדוח זה נאספו נתונים ראשוניים מסוגם המאפשרים פילוחים של תתי קבוצות באוכלוסייה. על מנת לאפשר פיתוח שירותים מותאמים לתתי קבוצות אלו מומלץ להשלים את הידע באופן הבא:

א. לבחון באופן שיטתי את תחום ההכשרות המקצועיות עבור צעירים בדואים, כולל ההחזר כלכלי להשקעה והלימה לצרכי השוק. חסרה תמונת עומק לגבי אפקטיביות ההכשרות, תרומתן הכלכלית ותרומתן לתעסוקה יציבה. מומלץ לקדם מחקר ייעודי לצורך דיוק מדיניות ותיעדוף השקעות עתידיות.

ב. לבחון לעומק את מצבם של צעירים בסיכון וב"סיכון לסיכון", כולל כימות של תתי קבוצות בתוכם, מיפוי של תחומי עניין ומסלולים שיכולים להיות אטרקטיביים עבורם וכן הלאה.

ג. לתקף ולדייק את המשגה 'במסלול' ו'שאינם במסלול' לפי רמות השכלה שונות, מגדר וכיוצא באלו על ידי שיח משותף עם גורמי מקצוע מהשטח.

נספחים –

- א. נספח נתוני השכלה ותעסוקה לפי יישוב
- ב. נספח תוכניות (לינק)
- ג. נספח מתודולוגי – חישוב קהלי היעד

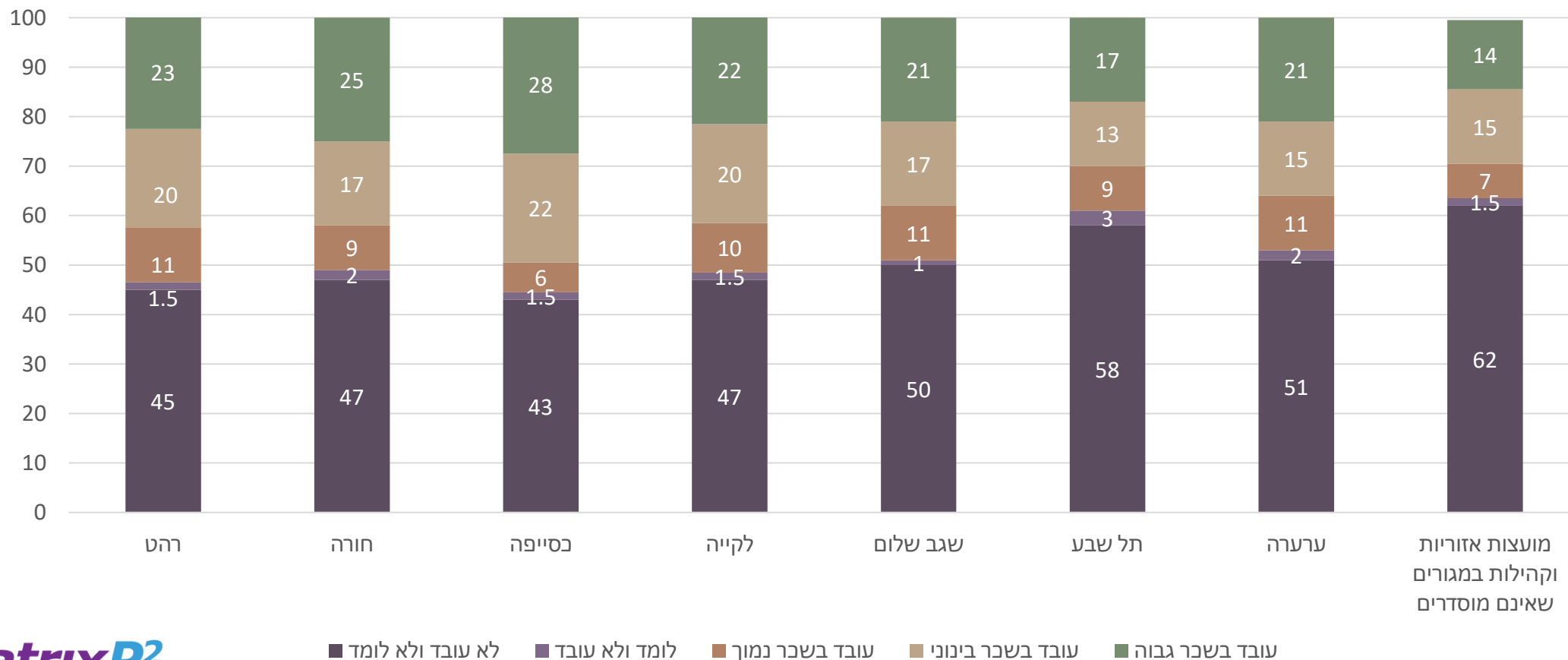

א. סטטוס תעסוקה בגיל 27 לפי יישוב

גרף זה מציג את התפלגות סטטוס עבודה ולימודים לפי יישוב.

בהמשך יוצג גרף של התפלגות רמות ההשכלה לפי יישוב. הפרדה זו נדרשת בשל המספרים הקטנים הנוצרים בכל יישוב כאשר מצליבים את רמות ההשכלה והשכר.

התפלגות סטטוס עבודה/לימודים בגיל 27 לפי יישוב, 2023 (%)

א. סטטוס עבודה/לימודים לפי יישוב (המשך)

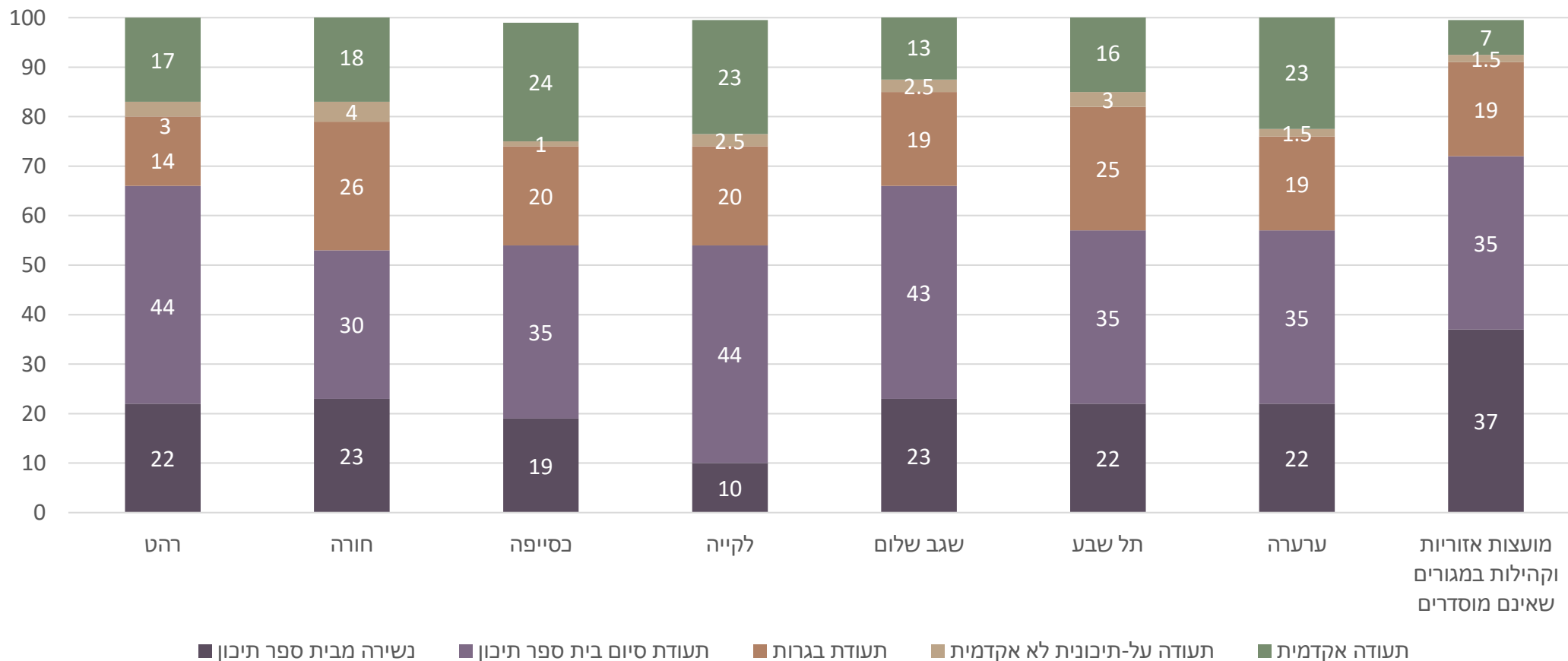
- נתוני התפלגות סטטוס עבודה ולימודים לפי יישוב – השוואה בין שנתון 18, ילדי שנת 2005 לבין שנתון 27, ילדי שנת 1996:
- 1. צעירים שאינם עובדים ואינם לומדים בגילאי 27** – השיעור הנמוך ביותר נרשם בכסייפה עם 43%, הגבוה ביותר נרשם בתל שבע עם 58% ובמועצות האזוריות ובקהילות במגורים שאינם מוסדרים עם 61%. שאר הרשויות נמצאות בטווח שבין 45% ל-51%.
  - 2. המועצות האזוריות והקהילות במגורים שאינם מוסדרים** – שיעור הצעירים שאינם עובדים ואינם לומדים בכל תקופת גילאי 18 עד 27 עומד על מעל ל-60%. בישובים אלו אחוז המועסקים בשכר גבוה ובינוני נמוך ועולה באופן איטי עם הגיל, ובגיל 27 עומד אחוז המועסקים בשכר בינוני וגבוה על 29%.
  - 3. בשגב שלום, כסיפה, לקיה וערערה שיעור המועסקים בשכר בינוני וגבוה עומד על 35% ומעלה רק בגילאי 26-27.** לעומתם, ברהט ובחורה שיעור המועסקים בשכר בינוני וגבוה מגיע ל-35% ומעלה כבר בגילאי 24. בתל שבע ובמועצות האזוריות והקהילות במגורים שאינם מוסדרים שיעור המועסקים בשכר בינוני וגבוה בגיל 27 – עומד על 30% ו-29% (בהתאמה) בלבד.
  - 4. בחורה ניתן לראות אחוז סטודנטים גבוה** ביחס לשאר היישובים בגילאי 20-23 שנע בין 9% ל-11% ובגילאי 24 ומעלה ניתן לראות גידול מהיר באחוז המועסקים בשכר בינוני וגבוה.

א. סטטוס השכלה בגיל 27 לפי יישוב

גרף זה מציג את התפלגות רמות ההשכלה של הצעירים הבדואים בני 27 לפי יישוב.

התפלגות רמות השכלה בגיל 27 לפי יישוב, 2023 (%)

א. סטטוס השכלה לפי יישוב (המשך)

נתוני רמות ההשכלה לפי יישוב עולה – השוואה בין שנתון 18, ילדי שנת 2005 לבין שנתון 27, ילדי שנת 1996:

- 1. נשירה מבית ספר תיכון** – שיעור הנשירה הגבוה ביותר נרשם בשגב שלום ובמועצות האזוריות ובקהילות במגורים שאינם מוסדרים עם 34% ו-36% בהתאמה, בשאר הרשויות השיעור עומד על בין 17% ל-25%.
- 2. רכישת תעודת בגרות** – בגיל 18, שיעור בעלי תעודת הבגרות הגבוה ביותר נרשם בחורה וערערה עם 52%-53%, רהט, כסייפה ותל שבע עם שיעור של 40%-44%, כשבשגב שלום, לקייה והמועצות האזוריות והקהילות במגורים שאינם מוסדרים השיעור עומד על 35%-37%.
- 3. רכישת תעודה אקדמית** – בגיל 27, שיעור בעלי תעודה אקדמית הגבוה ביותר נרשמו בלקייה, כספייה וערערה עם 23%-24%, בשגב שלום נרשמו שיעורים נמוכים של 13% והשיעורים הנמוכים ביותר נרשמו בקרב המועצות האזוריות והקהילות במגורים שאינם מוסדרים עם 7%. שאר הרשויות בעלות שיעור אקדמאיים של 16%-18%.
- 4. שיפור רמת השכלה תיכונית:**
  1. בלקייה ובשגב שלום ישנו **צמצום** משמעותי בהשוואה של אחוז הנושרים בין גילאי 18 ל-27 (מ-19% ל-10% ומ-34% ל-23%, בהתאמה). נראה כי מדובר בתהליך שיפור רמות ההשכלה בין גילאי 18 לגילאי 27.
  2. **בעלי תעודת סיום תיכון** – באותו האופן ניתן לראות שיפור בין גילאי 18 לגילאי 27 בשיעור בעלי תעודת סיום בית ספר תיכון במועצות האזוריות ובקהילות במגורים שאינם מוסדרים השיעורים עלו מ-29% ל-35%, בשגב שלום מ-29% ל-43%, ברהט מ-31% ל-44% ובערערה מ-30% ל-35%.

להלן מצורף נספח תוכניות, המפרט את כלל התוכניות שהוצגו בפרק 'כיסוי המענים'.
התוכניות נאספו משני מקורות מידע:

1. **פעילות משרד הממשלה:** מידע שנאסף על ידי החוקרים ממשרדי הממשלה השונים במהלך שנת 2025, אודות פעילותם במסגרת החלטות ממשלה 1279 ו-549 עבור בני נוער וצעירים בדואים.
2. **פעילות חברה אזרחית:** ניתוח נתונים גולמיים שנאספו בשנת 2024 על ידי האגף באמצעות חברת KPMG, והשלמות נתונים שהתבצעו על ידי החוקרים במהלך שנת 2025, לבחינת פעילות ארגוני החברה האזרחית עבור אוכלוסיית הנוער והצעירים הבדואים.

בשל הצורך לפשט את התמונה חשוב לשים לב למספר הערות מתודולוגיות:

1. תוכניות שהתאימו ליותר מ'אי' או 'גשר' אחד מופיעות פעמיים ומשתתפיהן חולקו בהתאם.
2. בכל מקום המופיע גורם מתקצב ממשלתי עשוי להיות גורם מתקצב פילנתרופי בנוסף.

קישור לנספח.

תודה לכלל הארגונים והגופים שסייעו באיסוף המידע.

ג. נספח מתודולוגי – חישוב קהלי היעד

פרק ה. כיסוי מענים כולל חישוב קהלי יעד לכל שלב לפי רמת ההשכלה התיכונית והעל-תיכונית וקבוצת הגיל העיקרית בה מתקיים השלב. להלן יוצג אופן החישוב:

קבוצת הגיל ממנו חושב	רמת ההשכלה	השלב בתרשים
18-27	נושרים מבית ספר תיכון ומשולבים בתעסוקה בשכר נמוך	אי תעסוקה ללא הכשרה
18-21	מסיימי בית ספר תיכון ללא תעודת בגרות	גשר להכשרות מקצועיות
18-24	משולבים בהכשרות מקצועיות	אי הכשרות מקצועיות
18-24	סטודנטים להסמכת הנדסאים	אי הכשרת טכנאים והנדסאים
18-21	בעלי תעודת בגרות העומדת בתנאי סף אוניברסיטאיים	גשר בין תיכון להשכלה אקדמית
18-27	סטודנטים לתואר אקדמי	אי השכלה אקדמית
20-27	בעלי תואר אקדמי	גשר בין השכלה אקדמית לתעסוקה איכותית